

**BAŽNYČIOS
ŽINIOS****Šiame numeryje:****Popiežius**

Popiežius Jonas Paulius II Žinia XX Pasaulinės jaunimo dienos proga	2
--	---

Bažnyčia Lietuvoje

Kardinolas A. J. Bačkis dalyvavo Šventojo Sosto Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos plenariniuose posėdžiuose	4
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas	4
Kunigų diena Kaišiadorių vyskupijoje	5
Dievui pašvęstojo gyvenimo dienos minėjimas	6
Paminėta Ligonių diena	7
Vasario 16-osios minėjimas	9
Ataskaitinė Kariuomenės ordinariato konferencija	10
Pašnekesys apie gyvybės išsaugojimą	11

Homilijos

LOZORIUS KELIASI V gavėnios sekmadienis (A)	13
DVI PROCESIJOS Verbų sekmadienis (A)	14

Ganytojo žodis

Kardinolo A. J. Bačchio pamokslas Vilniaus arkikatedroje bazilikoje Vasario 16-osios proga	16
---	----

Bažnyčios dokumentai

Tarptautinė teologijos komisija BENDRYSTĖ IR TARNYSTĖ Žmogaus asmuo sukurtas pagal Dievo paveikslą (Pabaiga)	17
---	----

Bažnyčia pasaulyje

Popiežius: „Aš atliksiu savo misiją“	23
Pelenų dienos šv. Mišios Vatikane	23
Cantalamesa: gavėnios laikotarpiu vengti menkaverčių TV laidų	24

Popiežius Jonas Paulius II

Žinia XX Pasaulinės jaunimo dienos proga

„Atvykome jo pagarbinti“ (Mt 2, 2).

Mieli jaunuoliai!

Šiomet šventėme XIX Pasaulinę jaunimo dieną, apmąstydami į Jeruzalę Velykoms atvykusių graikų žodžius: „Norėtume pamatyti Jėzų!“ (Jn 12, 21). Dabar esame pakeliui į Kelną, kur 2005 m. rugpjūčio mėn. vyks XX Pasaulinė jaunimo diena.

„Atėjome jo pagarbinti“ (Mt 2, 2) yra būsimąjo pasaulinio jaunimo susitikimo tema. Tai tema, leidžianti visų žemynų jaunuoliams dvasiškai eiti keliu tų išminčių, kurių relikvijos pagal maldingą tradiciją gerbiamos būtent šiame mieste, – drauge su jais sutikti visų tautų Mesiją.

Iš tikrųjų Kristaus šviesa jau nušvietė išminčių protus ir širdis. „Leidosi kelionėn“ (Mt 2, 9), – rašo evangelistas, – drąsiai žengdami nežinomais keliais ilgoje ir nelengvoje kelionėje. Neabejodami paliko viską, išeidami paskui Rytuose pamatytą žvaigždę (Mt 2, 1). Sekdami išminčių pavyzdžiu jūs, brangūs jaunuoliai, taip pat ruoškitės iš visų pasaulio šalių „keliauti“ į Kelną. Svarbu, kad rūpintumėtės ne vien praktiniu Pasaulinių jaunimo dienų organizavimu, bet pirmiausia pasirengtumėte dvasiškai tikėjimo ir Dievo žodžio klausymosi aplinkoje.

2. „Ir štai žvaigždė <...> traukė pirma, kol sustojo ties ta vieta, kur buvo kūdikis“ (Mt 2, 9). Išminčiai pasiekė Betliejų, nes leidosi klusniai vadovaujami žvaigždės. Negana to, „išvydę žvaigždę, jie be galo džiaugėsi“ (Mt 2, 10). Brangieji, svarbu išmokti *stebėti ženklus*, kuriais Dievas mus šaukia ir mums vadovauja. Kai suvokiame, jog esame jo vadovaujami, širdis išgyvena gilų autentišką džiaugsmą, drauge gyvai trokštame Dievą sutikti ir ištvermingai stengiamės klusniai jį sekti.

„Ižengę į namus, pamatė kūdikį su motina Marija“ (Mt 2, 11). Iš pirmo žvilgsnio nieko nepaprasta. Vis dėlto tas Kūdikis skiriasi nuo kitų: jis yra viengimis Dievo Sūnus, kuris *apiplėšė pats save, atsisakydamas savo šlovės* (plg. Fil 2, 7), ir nužengė į žemę mirti ant kryžiaus. Jis nužengė tarp mūsų ir tapo beturtis, kad atskleistų mums dieviškąją šlovę, kurios pilnatvę kontempliuosime danguje, savo palaimintoje tėvynėje.

Kas galėtų išrasti didesnę meilės ženklą? Pasilikime pilni nuostabos prieš Dievo, *nusižeminusio*, idant taptų žmogumi, net iki kryžiaus mirties (plg. Fil 2, 6–8), *slėpinį*. Savo *neturte* jis atėjo atnešti išganymą nusidėjėliams; tas, apie kurį šv. Paulius sako, kad „būdamas turtingas dėl jūsų tapo vargdieniu, kad jūs taptumėte turtingi per jo neturtą“ (2 Kor 8, 9). Kaip išreikšti dėkingumą Dievui už tokį didžiadvasišką gerumą?

3. Išminčiai sutinka Jėzų *Beth-lechem* vietovėje, o tai reiškia „duonos namai“. Vargingame Betliejaus tvartelyje ant šiaudų guli „kviečių grūdas“, kuris numiręs atneš „gausių vaisių“ (Jn 12, 24). Viešojo gyvenimo metu kalbėdamas apie save ir savo išganomąją misiją Jėzus pasitelks duonos įvaizdį. Jis sakys: „Aš esu gyvybės duona“, „Aš duona, nužengusi iš dangaus“, „Duona, kurią aš duosiu, yra mano kūnas už pasaulio gyvybę“ (Jn 6, 35. 41. 51).

Tikėjimu žengdami atpirkėjo keliu nuo vargingos *praktelės* iki apleidimo ant *kryžiaus*, geriau suvokiame jo meilės, atpirkusios žmoniją, slėpinį. Marijos *praktelėje* paguldytas Kūdikis yra Dievas – Žmogus, kurį išvysime prikaltą prie kryžiaus. Tas pats Išganytojas yra Eucharistijos sakramente. *Betliejaus tvartelyje* kaip vargingas naujagimis jis leidosi būti pagarbinamas Marijos, Juozapo ir piemenų; *konsekratoje Ostijoje* adoruojame jį sakramentiškai esantį kūnu, krauju, siela ir dievyte, atsiduodantį mums kaip amžinojo gyvenimo maistas. *Šventosios Mišios* tampa tikru meilės susitikimu su Tuo, kuris atidavė patį save už mus. Brangūs jaunieji bičiuliai, nedvejojami priimkite Jo kvietimą į „Avinėlio vestuvių pokylį“ (Apr 19, 9). Klausykite jo, deramai pasirenkite ir artinkitės prie Altoriaus Sakramento, ypač šiais Eucharistijos metais (2004 m. spalio – 2005 m. spalio mėn.), kuriuos paskelbiau visai Bažnyčiai.

4. „Parpuolę ant žemės jį pagarbino“ (Mt 2, 11). Jei Kūdikyje, kurį Marija laiko savo glėbyje, išminčiai atpažįsta ir pagarbina tą, kurio laukė tautos ir išpranašavo pranašai, šiandien galime garbinti jį Eucharistijoje ir *pažinti kaip mūsų Kūrėją, vienintelį Viešpatį ir Išganytoją*.

„Atidengė savo brangenybių dėžutes ir davė jam dovanų: aukso, smilkalų ir miros“ (Mt 2, 11). Išminčių dovanojamos Mesijui dovanos simbolizuoja tikrą garbinimą. Auksu jie pabrėžė jo karališkąją dievybę; smilkalais išpa-

žino jį esant Naujosios Sandoros kunigą; dovanodami mirą išminčiai pagerbia pranašą, išliesiantį savo kraują, kad žmonija būtų sutaikinta su Tėvu.

Brangūs jaunuoliai, jūs taip pat aukojate Dievui savo buvimo auksą, tai yra *laisvę* sekdami juo iš meilės, ištikimai atsiliepdami į jo kvietimą; tegu jūsų karštos *maldos* smilkalai kyla jo šlovės garbei; aukokite mirą, tai yra *visišką dėkingumą* jam, tikram Žmogui. Jis pamilo mus taip, kad mirė kaip piktadarys ant Golotos.

5. Pagarbinkite vienintelį tikrąjį Dievą, pripažindami jam pirmutinę vietą gyvenime. *Stabmeldystė* yra nuolatinė žmogaus pagunda. Deja, yra žmonių, problemų sprendimo ieškančių *religinėse praktikose, nesuderinamose su krikščioniškuoju tikėjimu*. Daromas didelis spaudimas, kad patikėtumėte lengvais sėkmės ir galios mitais; pavojinga patikėti miglotomis šventybės sampratomis, kur Dievas pristatomas kaip kosminės energijos forma ir kitais nesuderinamais su katalikų mokymu būdais.

Brangūs jaunuoliai, nepasiduokite *melagingoms iliuzijoms ir praeinančioms madoms*, neretai paliekančioms tragišką dvasinę tuštumą! Atmeskite pinigų, vartotojiško gyvenimo ir užslėptos prievartos *pagundas*, kartais pateikiamas žiniasklaidoje.

Tikrojo Dievo garbinimas yra *pasipriešinimo visoms stabmeldystės formoms* tikras aktas. Garbinkite Kristų: jis yra Uola, ant kurios galite kurti savo ateitį ir teisingesnę bei solidaresnę pasaulį. Jėzus yra *Ramybės kunigaikštis*, atleidimo ir susitaikinimo šaltinis, galintis padaryti broliais visus žmonių šeimos narius.

6. „Kitu keliu pasuko į savo kraštą“ (Mt 2, 12). Evangelistas patikslina, jog išminčiai, sutikę Jėzų, „kitu keliu“ grįžo į savo šalį. Toks kelio pakeitimas gali reikšti atsivertimą, į kurį sutikusieji Kristų pašaukti, kad taptų tikrais garbintojais, kokių jis trokšta (plg. Jn 4, 23–24). Tai apima ir sekimą jo veikseną, paverčiant save, kaip rašo šv. apaštalas Paulius, „gyva, šventa, Dievui patinkančia auka“. Apaštalas taip pat priduria, kad nereikia sekti šio pasaulio jausena, bet pasikeisti atsinaujinant dvasia, „kad galėtumėte suvokti Dievo valią, – kas gera, tinkama ir tobula“ (plg. Rom 12, 1–2).

Jėzaus klausymas ir jo garbinimas veda mus daryti „drąsius pasirinkimus“, imtis kai kada didvyriškų sprendimų. Jėzus yra reiklus, nes trokšta mums tikros laimės. Kai kuriuos šaukia palikti viską, kad jie sektų paskui jį kunigiškuoju arba pašvęstuoju gyvenimu. Kas išgirs tą kvietimą, tegu nebijo atsakyti jam „taip“ ir didžiadvasiškai seka paskui jį. Tačiau šalia tų ypatingo pasišventimo pašaukimų yra taip pat kiekvienam pakrikštytam būdingas pašaukimas į „aukšto standarto“ kasdienį krikščioniškąjį gyvenimą, pasireiškiantį šventumu (plg. *Novo millennio ineunte*, 31). Kai sutinkame Kristų ir priimame Dievo evangeliją, gyvenimas keičiasi ir esame raginami dalytis su kitais savo patirtimi.

Tiek daug mūsų laikų žmonių dar nepažįsta Dievo meilės arba siekia pripildyti savo širdis beverčiais pakaitalais. Todėl būtina, kad taptume *meilės liudytojais, kontempliuojančiais Kristų*. Dalyvauti Pasaulinėje jaunimo dienoje kviečiami taip pat ir jūs, brangūs bičiuliai, kurie nesate pakrikštyti ar netapatinate savęs su Bažnyčia. Argi jūs taip pat netrokštate Absoliuto ir neieškote „kažko“, kas suteiktų jūsų gyvenimui prasmę? Atsigręžkite į Kristų ir nebūsite apvilti.

7. Brangūs jaunuoliai, Bažnyčiai reikia tikrų liudytojų naujai evangelizacijai: vaikinų ir merginų, kurių gyvenimas tapo perkeistas susitikimo su Kristumi; vyrų ir moterų, galinčių perteikti tą patirtį kitiems. Bažnyčiai reikia šventųjų. Visi esame pašaukti į šventumą, ir tik šventieji gali atnaujinti žmoniją. Daugelis ėjo pirma mūsų tuo evangelinio didvyriškumo keliu; raginu jus dažnai atsigręžti į juos, meldžiant jų užtarimo. Susitikę Kelne, geriau pažinsite kai kuriuos iš jų, kaip antai Vokietijos apaštalą šv. *Bonifacą*, taip pat *Kelno šventuosius*, ypač Uršulę, taip pat Albertą Didįjį, Kryžiaus Teresę Benediktą (Editą Stein) ir palaimintąjį Adolfą Kolpingą. Iš jų norėčiau ypač paminėti šv. *Albertą* ir šv. *Kryžiaus Teresę Benediktą*, su tokia pat vidine nuostata kaip išminčiai karštai ieškojusius tiesos. Jie nedvejojami atidavė savo intelektualius gebėjimus tikėjimo tarnybai, taip paliudydami, jog tikėjimas ir protas yra susiję ir siekia vienas kito.

Brangūs jaunuoliai, jus, dvasia keliaujančius į Kelną, popiežius lydės savo maldomis, tegu Marija, „Eucharistijos moteris“ ir Išminties Motina, palaiko jus šiame kelyje, nušviečia jūsų sprendimus ir išmoko jus mylėti tai, kas tikra, gera ir gražu. Tegų ji visus jus veda pas savo Sūnų, kuris vienintelis gali nuraminti slapčiausius širdies ir proto troškimus.

Su mano palaiminimu!
Iš Castel Gandolfo 2004 m. rugpjūčio 6 d.

Kardinolas A. J. Bačkis dalyvavo Šventojo Sosto Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos plenariniuose posėdžiuose

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis sausio 31 – vasario 2 d. Vatikane dalyvavo Šventojo Sosto Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos plenariniuose posėdžiuose. Vilniaus arkivyskupas yra šios kongregacijos narys, ir posėdžiai, į kuriuos susirinko 25 kardinolai ir vyskupai iš viso pasaulio, buvo svarbiausias jo kelionės į Romą tikslas.

Kongregacijos plenarinio susitikimo metu buvo apžvelgta trejų pastarųjų metų veikla katalikiškojo švietimo srityje. Svarstytos šios temos:

1. Katalikiškų universitetų programos bei ugdymas. Šv. Sostas išitraukė į vadinamąjį Bolonijos procesą – pastangas suvienodinti kriterijus, pagal kuriuos vertinamas Europos universitetų studijų lygis, ir įvesti teikiamų diplomų bei akademinų laipsnių tarpusavio pripažinimo sistemą.

2. Padėtis viso pasaulio kunigų seminarijose. Atsižvelgdami į Šventojo Tėvo raginimą, vyskupai nusprendė parengti aiškesnius kriterijus ir reikalavimus stojančiųjų į seminarias atrankai. Aptarti kunigystės kandidatų formavimo sunkumai.

3. Katalikiškų mokyklų problemos. Pastaruoju metu vis daugiau katalikiškų mokyklų, kurioms vadovavo vienuoliai, pereina į pasauliečių rankas. Atsižvelgdami į šią tendenciją, vyskupai svarstė, kaip turėtų vykti vaisingas vienuolių ir pasauliečių bendradarbiavimas. Buvo pabrėžta, kad šiose mokyklose labai svarbu išsaugoti katalikiško ugdymo tapatumą.

4. Bendra pašaukimų situacija pasaulyje. Konstatuota, kad kunigų skaičius nekinta. Tačiau tai tik bendroji statistika, nes labai ryškus pašaukimų pagausėjimas Afrikoje, kur stojančiųjų į seminarias padaugėjo net du kartus. Stojančiųjų taip pat padaugėjo Azijoje, o Europoje – sumažėjo. Aptarta vyrų vienuolių mažėjimo tendencija.

Kardinolas taip pat susitiko su Šv. Kazimiero kolegijos vadovybe bei Romoje studijuojančiais Vilniaus arkivyskupijos dvasininkais.

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Vasario 10 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje įvyko eilinis Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas, kuriam vadovavo ką tik iš Romos grįžęs kardinolas A. J. Bačkis. Pagrindinė susirinkimo tema – Bažnyčios požiūris į homoseksualumą ir tokį polinkį turinčius žmones.

Kardinolas papasakojo, kad Romoje dalyvavo Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos plenariniuose posėdžiuose. Tarp kitų reikalų buvo svarstomas klausimas, kokių būdu reikėtų atidžiau iširti kandidatus į kunigystę ir jų brandą. Šiuo metu yra rengiamas dokumentas apie homoseksualių asmenų tinkamumą kunigystei.

Susirinkimo paskaitininkas dr. G. Vaitoška skaitė paskaitą apie Bažnyčios dokumentuose išdėstytą požiūrį į homoseksualumą, pasiremdamas dviem dokumentais: 1975 m. Tikėjimo mokymo kongregacijos raštu *Persona humana* ir kard. J. Ratzingerio 1986 m. laišku apie pastoracinę homoseksualių asmenų globą. Paskaitininkas teigė, kad tradiciškai egzistuoja skirtumas tarp homoseksualaus polinkio ir homoseksualaus veiksmo, iš kurių antrasis yra nuodėmė, tuo tarpu pirmasis, žvelgiant griežtąja prasme, – ne. Tačiau vis dėlto tai – polinkis į esminį moralinį blogį, todėl į tai nevalia žiūrėti pro pirštus. Dabar dažnai bandoma į homoseksualumo problemą gilintis tik psichologinių sąlygotumų lygmeniu, visiškai panaikinant žmogaus mo-

Paskyrimai Panevėžio vyskupijoje

Kun. dr. **Romualdas Zdanys** atleistas iš Pumpėnų Švč. M. Marijos Škaplierinės parapijos klebono pareigų.

Kun. **Marco Mikalonis** paskirtas Pumpėnų Švč. M. Marijos Škaplierinės parapijos klebonu.

-P-

Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas

Vasario 8 d. Palaimintojo Jurgio Matulaičio seminarijoje Marijampolėje su Vilkaviškio vyskupijos kunigais susitiko Lietuvos Vyskupų Konferencijos juristas Vygantas Malinauskas. Svečias pristatė įvairias finansines ir juridines aktualijas. Buvo paaiškintas skirtumas tarp apskaitos ir finansinės atskaitomybės. Apskaita yra informacija apie visus finansinius pasikeitimus ir ją privalo vesti kiekvienas juridinis asmuo. Tuo tarpu įpareigojimas finansinei atskaitomybei – arba dalies apskaitos periodiniam parengimui nustatyta forma – yra siauresnis ir galioja konkrečiais įstatymo apibrėžtais atvejais. Vesti gerai tvarkomas pajamų bei išlaidų knygas įpareigoja ir Kanonų teisės kodeksas (kan. 1284 § 2 nr. 7), o valstybei tai suteikia galimybę įsitikinti, kad gautos lėšos naudojamos pagal paskirtį, nesudaromos sąlygos kitiems vengti mokesčių. Taip pat buvo priminta, kas ir kokiais atvejais turėtų atlikti vienkartinį turto bei kasmetinį pajamų deklaravimą.

-apn-

Seminarijos dalyvavo parodoje

Vasario 10–12 d. Litexpo parodų centre Vilniuje jau trečiąjį kartą vyko tarptautinė aukštojo mokslo, profesinio mokymo ir kvalifikacijos kėlimo paroda „Studijos–2005“. Joje pirmą sykį dalyvavo visų keturių Lietuvos kunigų seminarijų klierikų atstovai. Patys klierikai parengė vaizdinę medžiagą apie tai, kas yra seminarija, kaip jos studentai mokosi ir leidžia laisvalaikį. Stenduose buvo populiariai paaiškinti keturi kunigų ugdymo principai: žmogiškasis, dvasinis, intelektinis ir pastoracinis.

Skirtingai nei įvairios aukštosios mokyklos, kurių parengtoje medžiagoje labai išryškėjo karjeros reikalingumas, kunigų seminarijų klierikų skra-

jutėse buvo akcentuojama dvasinio gyvenimo, sekimo Kristumi, kuris atėjo, kad pats tarnautų, svarba. Tą bylojo ir virš stendo kabantis užrašas: „Žmogaus laimė žemėje prasideda tada, kai pamiršęs save jis pradeda gyventi dėl kitų“.

Kunigų seminarijos šioje parodoje dalyvavo ne tik norėdamos šiuolaikiškai pakviesti mokyklas, kolegijas ar universitetus baigusius vaikus rinktis kunigo tarnystę ir pašaukima, bet ir siekdamos tarp jaunų parodos dalyvių iš visos Lietuvos liudyti Kristaus atneštos žinios svarbą ir radikalumą.

Kunigų seminarijos klierikai visiems susidomėjusiems dovanojo žymeklių knygomis bei informacinių lapelių su visų Lietuvos seminarijų adresais. Lietuvos kunigų seminarijų stendo moderatorius buvo Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos ugdytojas kunigas Jurgis Vitkovski.

-sbž-

Paminėtas dešimtmetis

Vasario 4 d. Vilniuje Marijos Dangun Ėmimo kongregacijos seserys (asumpcionistės) šventė įsikūrimo Lietuvoje dešimtmetį. Šventė prasidėjo šv. Mišiomis, kurias aukojo kun. A. Belickas, Ž. Vabuolas ir Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius R. Šalaševičius. Po šv. Mišių gausiai susirinkę svečiai ir bičiuliai turėjo galimybę išgirsti šio vienuolyno įsikūrimo Lietuvoje istoriją. Buvo prisiminta, kaip prieš dešimtmetį iš Prancūzijos į Lietuvą atvykusi sesuo Benedikta Rollin mokėsi lietuvių kalbos Vilniaus universitete, kaip kilo mintis įsigyti namą Vilniuje, kuriame ir įsikūrė jos vadovaujamos seserys asumpcionistės.

Renginio dalyviai su šios kongregacijos 10 metų veikla Lietuvoje galėjo susipažinti iš ta proga parengtų nuotraukų, pasakojančių apie įsikūrimo pradžią, vienuolynė apsilankiusius žmones, kurie klausėsi paskaitų, dalyvavo kiekvieną savaitę vykstančiose vienuolyno koplyčioje šv. Mišiose, kartu keliavo ar dalyvavo įvairiose stovyklose.

Šio vienuolyno evangelizacinė, šviečiamoji, socialinė veikla gerai žinoma Lietuvoje. Seserys dalyvauja J. Matulaičio parapijos gyvenime. Sesuo Erika, atvykusi iš Šveicarijos, globoja *Caritas* dienos centro moterų grupę „Šeimos užuovėja“. Ji kartu su moterimis važiuoja į įvairias ekskursijas,

ralinę atsakomybę už tai. Tačiau Bažnyčia laiko žmogų iš esmės laisvu ir todėl galinčiu gyventi skaisčiai bei kovoti su netvarkingais lytiniais potraukiais. Nors pasaulyje homoseksualumas nebelaikomas liga ir išbrauktas iš psichiatrinių ligų sąrašo, tai – nenormalybė, iš kurios galima išgyti. Pastoracijoje būtina skirti homoseksualų žmogų nuo jo potraukio ir stengtis jam padėti išbristi iš šios problemos.

Antroji svarbi susirinkimo tema buvo Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro veikla. Jaunimo sielovadininkas diak. Andžej Bogdzievič papasakojo apie atliktus Jaunimo centro darbus bei pristatė naujus projektus – šeštadieninius ugdymo kursus jaunimo vadovams, pradedamą darbo su ministrantais projektą, gavėnios seminarą ir šv. Kazimiero šventę jaunimui, kuri kovo 5 d. vyks Vilniaus arkikatedroje bazilikoje. Jaunimo referentas Evaldas Marozas pristatė kunigams šią vasarą Vokietijoje vyksiančias Pasaulio jaunimo dienas ir paragino klebonus siųsti kuo daugiau jaunų žmonių į šį renginį. Klebonai buvo raginami aktyviau palaikyti Jaunimo centro iniciatyvas, kuriomis pagyvinama jaunimo sielovada.

Kunigų susirinkime taip pat pasidžiaugta gausiomis Petro skatiko ir nukentėjusiems nuo cunamio Pietryčių Azijoje paremti rinkliavomis. Vilniaus arkivyskupijoje buvo surinkta 84 tūkst. Lt pagelbėti nelaimės ištiktiesiems. Buvo pristatyti du naujai iššventinti diakonai: Sigitas Grigas ir Žydrius Kuzinas.

-Vn-

Kunigų diena Kaišiadorių vyskupijoje

Vasario 1 d. Kaišiadorių vyskupijos sielovados centre vyko Kaišiadorių vyskupijos kunigų pastoracinio ugdymo užsiėmimai. Užsiėmimus malda, prašant arkivyskupo Teofiliaus Matulionio paskelbimo palaimintuoju, pradėjo ir prelegentus bei jų temas pristatė Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis.

Prieš pagrindinius pranešimus ses. teol. mgr. Viktorija Plečkaitytė MVS, Kaišiadorių vyskupijos katechetikos centro vadovė, kunigams pristatė 2004 m. gruodžio 17 d. vyskupo patvirtintą dokumentą apie kanoninio siuntimo dėstyti tikyba išdavimo ir pratęsimo tvarką Kaišiadorių vyskupijoje. Ses. Viktorija atkreipė dėmesį, jog nuo šiol, remiantis minėtu dokumentu, nuolat dirbantiems, turintiems pakankamą išsilavinimą ir besirūpinantiems kvalifikacijos kėlimu tikybos mokytojams kanoninis siuntimas galės būti išduodamas trejiems metams, bei priminė klebono rekomendacijos svarbą išduodant kanoninį siuntimą. Ses. Viktorija taip pat pristatė anoniminės apklausos apie rengimą Susitaikinimo, Eucharistijos bei Sutvirtinimo sakramentams parapijose rezultatus. Apibendrindama anketų duomenis, ses. Viktorija pabrėžė, jog didžiausia problema rengiant vaikus ir jaunimą sakramentams – metodo ir programų trūkumas. Anot jos, ateityje būtina ištikimiau laikytis rengimo Susitaikinimo ir Eucharistijos sakramentams tvarkos, numatytos Kaišiadorių vyskupo instrukcijoje, atsakingai ir kūrybiškai taikant vyskupijos Katechetikos centro pristatytas ar savo pačių sukurtas programas. Prelegentė taip pat akcentavo būtinybę susisteminti rengimo Sutvirtinimo sakramentui metodiką.

Pirmąjį pranešimą skaičiusi Panevėžio vyskupijos katechetikos centro vadovė, Lille'io katalikiškojo universiteto absolventė, religijos mokslų mgr. Zita Tručionienė supažindino su Panevėžio vyskupijos katechetikos centro parengta vaikų rengimo Susitaikinimo ir Eucharistijos sakramentams programa „Ateikite visi“. Prelegentė kalbėjo apie vaikų ugdymo per tikybos pamokas 1 ir 2 klasėse bei rengimo sakramentams tęstinumo bei ryšio būtinybę, pateikė pagrindinius teologinius ir katechetinius šios programos principus, konkrečią darbo su programa metodiką, vaizdines priemones ir atsa-

kė į kunigų pateiktus klausimus. Vyskupo J. Matulaičio rūpesčiu visiems kunigams buvo padovanoti šios programos metodinės medžiagos komplektai: programa, katecheto (arba auklėtojo) knyga ir vaiko pratybų knygelė. Kaišiadorių vyskupijos katechetikos centras per moksleivių pavasario atostogas numato organizuoti seminarą, kurio metu katechetai bus supažindinti ir mokomi dirbti su šia programa bei jos metodine medžiaga.

Antrojoje užsiėmimų dalyje tėvas Elisas Leyds (Vilniaus šv. Jono Teologo vienuolynas) kalbėjo apie atgailą ir Eucharistiją. Prelegentas aptarė ryšį tarp šių dviejų sakramentų, pabrėžė jų reikšmę kasdieniame krikščionio – kataliko gyvenime, paragino kunigus šių sakramentų, ypač Atgailos, svarbą pabrėžti bendruomenių tikintiesiems Velykų išvakarėse, t. y. gavėnios laikotarpiu. Prelegentas taip pat aptarė pasitaikančias pastoracines neigiamas ir trūkumus rengiantis minėtiems sakramentams, juos priimant bei teikiant. Jis papasakojo apie liūdną Bažnyčios padėtį savo tėvynėje Olandijoje, taip pat pateikė gausių kunigui svarbių teologinių-pastoracinių nurodymų šių sakramentų tema. Anot prelegento, Atgailos sakramentas skirtas ne vien tam, kad „išpažindami sunkias nuodėmes išsigelbėtume nuo pragaro baumės, bet kad per dažną išpažintį Dievas mus augintų ir duotų šviesos dvasiniam gyvenimui“.

Pabaigoje vyskupo generalvikaras kun. teol. dr. Algirdas Jurevičius kunigus supažindino su einamaisiais kurijos reikalais. Kunigų pastoracinio ugdymo užsiėmimai, kaip įprasta, baigėsi pietumis kartu su vyskupu vyskupijos kurijoje.

-Kš-

Dievui pašvęstojo gyvenimo dienos minėjimas

Vilniuje

Vasario 2 d. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje savo pašaukimo dieną šventė per 100 pašvęstojo gyvenimo institutų narių. Šv. Mišių koncelebracijai vadovavo vysk. J. Tunaitis. Po to Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vienuolyno salėje seserims vienuolėms buvo pristatyta naujai išrinkta regiono koordinatorė ses. Agnė Birutė Gučaitė SJE. Ses. Ignė Marijošiūtė susirinkusioms seserims papasakojo savo išpūdžius iš Tarptautinio vienuolių kongreso, vykusio 2004 m. pabaigoje Romoje.

Kaune

Per Grabnyčias – Kristaus Paaukojimo šventykoje liturginę šventę – Kaune tradiciškai paminėta Pašvęstojo gyvenimo asmenų diena. Šventė prasidėjo išvakarėse, vasario 1 d., vigilija Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) bažnyčioje, kur po Eucharistijos bei Valandų liturgijos Vakarinės maldos vyko Švenčiausiojo Sakramento adoracija. Po to greta esančiuose tėvų jėzuitų namuose seserys ir broliai vienuoliai surengė šventinę agapę. Jos metu seserys, kaip ir prieš metus, ištraukė korteles su arkivyskupijos kunigų bei klierikų vardais, už kuriuos jos išsipareigojo melstis per visus ateinančius metus. Kiekviena kongregacija parengė nuotaikingą prisistatymą.

Vasario 2 d. rytą Kristaus Paaukojimo šventykoje iškilmės – žvakių procesija ir Eucharistijos liturgija – vyko Kauno arkikatedroje bazilikoje. Pamaldoms vadovavo bei homiliją sakė Kauno arkivyskupo augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas, drauge su juo šv. Mišias koncelebravo įvairių kongregacijų atstovai kunigai. Per pamokslą vysk. J. Ivanauskas, susirinkusiems priminę šios liturginės šventės istoriją bei teologinę jos prasmę, pabrėžė, kad „toji šviesa, kuri suspindi tikinčiųjų rankose per Grabnyčias, primena per Krikštą mums suteiktą Kristaus šviesą, ir ją liudyti esame pašaukti visi krikščionys – tiek pašvęstojo gyvenimo vyrai bei moterys, tiek kunigai, tiek ir visi

kas savaitę susitinka centre, kviečiasi jas į įvairias seserų rengiamas šventes. Vienuolyne nuolat gyvena studentės, norinčios susipažinti su seserų gyvenimo būdu ir veikla. Susirinkusieji ir šįkart galėjo pasidžiaugti seserų jausmais, svetingais namais, gebėjimu išradingai, linksmai kurti šventės nuotaiką paminint Lietuvoje nueitą 10 metų kelią.

-sv-

Švietimo projektas Kaišiadorių vyskupijoje

Nuo 2004 m. rugpjūčio Kaišiadorių vyskupijoje vykdomas Europos Sąjungos Socrates fondo remiamas suaugusiųjų švietimo projektas „Krikščioniškųjų vertybių perteikimo įvairošė Europos šalyse palyginimas“. Projektas skirtas visiems suaugusiems, kurie domisi krikščioniškųjų vertybių tema. Kad projekte galėtų dalyvauti kuo daugiau besidominčiųjų, jis vykdomas dviejose vietose: Kaišiadoryse ir Molėtuose.

Vykdamas projektą rengiami seminarai įvairiomis temomis. Spalio mėnesį vyko pirmasis susitikimas „Krikščioniškosios vertybės – kas tai? Pirminis suaugusio žmogaus atsivertimas – krikščioniškojo gyvenimo pamatas“. Lapkričio ir gruodžio mėn. projekto dalyviai gilinosi, kas yra adventas, ir svarstė, ką reiškia tradicija ir krikščioniškosios tradicijos. Dalyviai galėjo patys nusipinti advento vainiką, susimąstyti, kokia jo prasmė, atsiminti savo patirtis vaikystėje. 2005 m. sausio mėnesį buvo pristatyta Šventojo Rašto svarba, atskleista jo prasmė, gilintasi į Dievo ir žmogaus santykį.

Seminarai padeda pagilinti jau turimas žinias ar įgyti naujų. Teoriją, kaip minėta, papildo pratybos. Šį projektą taip pat lydi tarptautiniai susitikimai. Jų tikslas – pasikeisti savo patirtimi su kitomis šalimis partnerėmis, susipažinti su jų kultūra, pažvelgti į krikščioniškųjų vertybių perteikimą kitose šalyse. Tokiame tarptautiniame susitikime Gniezne (Lenkijoje) vasario 16–20 d. dalyvavo grupės iš Vokietijos, Lenkijos ir Lietuvos.

-jpuopal-

Rengimo šeimai programa

Vasario 7 d. užbaigta Vilkaviškio dekanato šeimos centro kuruota ir mokyklose nuo 1999 metų įgyvendinta

moksleivių pasirengimo šeimai programa. Joje jau dalyvavo visos rajono vidurinės ir viena pagrindinė mokykla. Vyresniųjų klasių (10–12) moksleiviams buvo dėstomos temos remiantis Lietuvos Vyskupų Konferencijos sužadėtinių rengimo šeimai programos gairėmis. Daugiau akcentuotas krikščioniškasis požiūris ir Bažnyčios mokymas apie atsakomybę renkantis gyvenimo draugą, mokymąsi gyventi drauge, meilės, gyvybės išsaugojimą ir kt. Paskaitininkai – daugiausia dekanato Šeimos centro savanoriai ir jų pasitelkti pagalbininkai specialistai: gydytojai, psichologai, sociologai, teisininkai, kunigai. Šią programą geranoriškai rėmė rajono Savivaldybė. Kursą išklausiems moksleiviams buvo parengta ir išdalyta informacinė medžiaga, įteikti pažymėjimai. Šiais mokslo metais pasirengimo šeimai kursas savanoriškai lankė aštuoniasdešimt Vištyčio P. Kriaučiuo, Bartninkų J. Basanavičiaus ir Gražiškių vidurinių mokyklų 10–12 klasių moksleivių. Pažymėjimus mokyklose moksleiviams įteikė ir su moksleiviais bendravo dekanas prelatas Vytautas Gustaitis bei Savivaldybės vicemeras Jonas Meškaukas.

-bn-

Vysk. Motiejaus Valančiaus gimtadienis

Vasario 5 d. valančiukai iš įvairių Marijampolės savivaldybės vietų paminėjo vysk. Motiejaus Valančiaus (1801–1875) gimtadienį. Šia proga jie susirinko į Marijampolės baziliką šv. Mišioms, kurioms vadovavo vysk. Juozas Žemaitis MIC. Per pamokslą ganytojas apžvelgė vysk. Motiejaus Valančiaus biografiją. Šv. Mišių pabaigoje valančių gretas papildė pirmą kartą geltonais kaklaraiščiais pasipuošę apie keturiasdešimt naujų narių, Dievo ir susirinkusiųjų akivaizdoje pažadėjusių, kol užaugs, nevartoti svaigalų ir narkotikų, nerūkyti. Tarp jų buvo ne tik pradinių, bet ir vyresniųjų klasių moksleivių.

Po to šventės dalyviai susirinko netoliese esančių Marijampolės apskrities Vaikų globos namų aktų salėje. Čia juos pasveikino Vyskupo Motiejaus Valančiaus Vilkaviškio vyskupijos blaivybės sąjūdžio pirmininkė Regina Jaidėkaitė, už kūrybingą darbą padėkos raštais apdovanojusi būrių vadovus, taip pat valančių, kurie artėjančio renginio proga savo talentus

tikintieji“. „Ir būtent Kristaus šviesa, o ne savo pačių išmintį turime nešti šių dienų sekuliarizuotam pasauliui“, – sakė ganytojas. Po šv. Mišių, kuriose darniai giedojo jungtinis įvairių kongregacijų vienuolių choras, buvo sugiedotas Akātistas – Rytų krikščionių himnas Dievo Motinai.

Panevėžyje

Vasario 2 d. Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje paminėta Pašvęstojo gyvenimo diena. Vakaro programoje – adoracija, Valandų liturgija (Vakarinė) ir šv. Mišios, kurias aukojo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas. Pamaldose dalyvavo visų vyskupijoje esančių vienuolių atstovai: Švč. Nekaltosios Mergelės Marijos tarnaičių ir Dievo Apvaizdos seserys, kotrynietės, Aušros Vartų Marijos ir šv. Teresėlės bei Tiberiados bendruomenės.

Per pamokslą vyskupas kalbėjo apie Šviesą – Kristų, kuri pamatęs džiaugėsi pranašas Simeonas. Ganytojas susirinkusiųjų klausė, ar jie taip pat neša šviesą? Prisiminęs sovietinius laikus, vyskupas tvirtino, kad tuomet čia šviesą skleidė vienuolynai. Nesvarbu, kad jie buvo uždaryti, vienuolės vis tiek nuoširdžiai rengė vaikus sakramentams ir įskiepijo tvirtą tikėjimą. Pamokslininkas ypač dėkojo vyresniojo amžiaus vienuolėms, kurios tuomet darbavosi nieko nebijodamos. Tikėjimas išties skleidžia šviesą. Pabaigoje ganytojas kvietė, švenčiant Kristaus paaukojimo ir Dievui pašvęstojo gyvenimo šventę, eiti su Kristumi – Šviesa ir prašyti Dievą daugiau pašaukimų, skleidžiančių šviesą kitiems gyvenimo liudijimu.

Po šv. Mišių surengta išpūdinga procesija. Po to įvairių kongregacijų nariai susirinko Švč. Nekaltosios Mergelės Marijos tarnaičių vienuolyne, kur kiekviena bendruomenė pristatė savo kongregaciją, papasakodama didžiausią bendruomenės gyvenimo įvykį ar nutikimą. Truskavoje įsikūrusi bendruomenė pasidžiaugė savo įkurtuvėmis. Kitos buvo parengusios menines programas.

Šiauliuose

Vasario 2-ąją Pašvęstojo gyvenimo dieną Šiaulių katedroje minėjo pašvęstojo gyvenimo institutų nariai iš Šiaulių vyskupijos. Šventėje dalyvavo Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacijos, Švč. Jėzaus Širdies tarnaičių seserų kongregacijos, Švč. Nekaltosios Mergelės Marijos seserų tarnaičių kongregacijos seserys iš Joniškio, Linkuvos, Palendrių, Kelmės. Liturgijai vadovavo broliai pranciškonai ir jėzuitai. Šv. Mišios prasidėjo iškilminga procesija su žvakėmis. Prisidėti prie jos buvo kviečiami visi tikintieji. Šv. Mišias aukojo brolis pranciškonas kun. Linas Vodopjanovas OFM. Pamokslą pasakė kun. Algis Gudaitis SJ. Po šv. Mišių pašvęstojo gyvenimo institutų nariai galėjo pabendrauti kurijos salėje.

-dch, kad, irat, bg-

Paminėta Ligonų diena

Kaune

Kauno medicinos universiteto klinikose (KMUK) jau tradicija tapo iškilmingai minėti vasario 11-ąją švenčiamą Pasaulinę ligonių dieną. Ta proga į didžiąją KMUK auditoriją švęsti Eucharistiją susirinko didelis būrys klinikų darbuotojų – vadovybė, gydytojai, slaugytojai bei kiti personalo darbuotojai ir ligoniai. Šv. Mišių liturgijai vadovavo bei pamokslą pasakė vyskupas emeritas Juozas Preikšas, drauge su juo koncelebravo KMUK kapelionas kun. Jonas Babonas, Kauno I dekanato dekanas kun. Vytautas Grigaravičius bei aktyvus ligonių sielovadininkas mons. Vincentas Jalinskas. Vysk. J. Preikšas padėjo gydytojams bei visiems slaugytojams už jų rūpinimąsi skausmą bei kančias išgyvenančiais žmonėmis, o ligo-

niams palinkėjo stiprybės ir vilties semtis Kristuje. Homilijos metu vyskupas perteikė popiežiaus Jono Pauliaus II šiai dienai skirto laiško pagrindines mintis.

Vilkaviškyje

Pasaulinės ligonių dienos proga Vilkaviškio miesto gydymo įstaigas aplankė Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila. Ganytoją lydėjo Vilkaviškio dekanas prelatas Vytautas Gustaitis. Vizito diena sutapo su Katalikų Bažnyčios kalendoriuje švenčiama Pelenų diena. Vasario 9-oji – pirmoji prasišedančios šių metų gavėnios diena – buvo puiki proga ganytojui pasidalyti savo tikėjimo išvalgomis su medikais bei ligoniais, sužadinant jiems viltį ir norą nuodugniau apmąstyti žmogaus darną su savimi pačiu, jį supančiu pasauliu bei Viešpačiu, maldos praktiką ir galią kasdieniame gyvenime.

Pirmiausia vyskupas užsuko į Palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės skyrių, kur šiuo metu yra per 40 garbaus amžiaus žmonių. Svečių laukė personalas ir sveikesnieji ligoniai. Vyr. gydytojos Stanislovos Einikienės lydimi vyskupas ir prelatas aplankė kiekvienos palatos gyventojus. Ganytojas atskirai kiekvieną kalbino, laimino ir ypač guodė visiškos negalios prikaustytuosius ligos patale, kiekvienam atminimui paliko po paveikslėlį su Marijos atvaizdu, dekanas – po parapijos kalendorėlį, skirtą Eucharistijos metams.

Pažintis su pačia Vilkaviškio ligonine, kurioje gydoma per 150 ligonių, prasidėjo nuo administracinio pastato. Čia svečius sutiko vyr. gydytojas Romualdas Sveikata, pavaduotojas gydomajam darbui Petras Vaitiekūnas ir pavaduotoja slaugai Roberta Suprikenė. Administracijos atstovai ganytoją supažindino su ligoninės istorija, dabartine situacija. Po to ganytojas, vizitą pradėjęs nuo mažiausiųjų – vaikų, aplankė visų skyrių ligonius. Jis palinkėjo jiems ramybės, dvasios stiprybės, laimino ir paliko po paveikslėlį.

Vidurdienį pilnutėlėje ligoninės salėje, dalyvaujant medikams ir ligoniams, vyskupas Rimantas Norvila aukojo šv. Mišias, pašventintais pelenais parbarstė šv. Mišių dalyvių galvas, kviesdamas pamąstyti apie žemiškojo gyvenimo trapumą. Šv. Mišiose giedojo Katedros choro grupė, dalyvavo parapijos Marijos legiono narės, nuolatos besirūpinančios šioje ligoninėje besigydančių žmonių dvasiniais reikalais. Šv. Mišių metu Komuniją į palatas silpniesiems ligoniams nunešė išpažinčių klausęs parapijos vikaras Nerijus Žvirblys.

Po pamaldų vyskupas atskirai dar kalbėjosi su medikais, po pietų susitiko su Vilkaviškio pirminės sveikatos priežiūros centro gydytojais, slaugytojomis, kaimų medicinos punktų felčerėmis.

Vyskupas pasidalijo mintimis apie dvasininko ir mediko atsakomybę gydyti, slaugant ligonius, atkreipė dėmesį, kiek daug tikėjimas ligoniui gali suteikti šviesios vilties ir stiprybės, o slaugytojui – galių ir pasiaukojimo atliekant savo darbą. Ganytojas kvietė, dalydamasis savosios tarnystės ir dvasinės praktikos patirtimi bei išvalgomis, gavėnios laikotarpiu giliau apmąstyti ir skvarbiau bei reikliau pažvelgti į savo vidų. Jis taip pat linkėjo patirti vidinės ramybės malonę, išgyventi susitaikymo jausmą ir vienybę su Kristumi per kasdienę maldą.

Kaišiadoryse

Vasario 11 d. Kaišiadorių Kristaus Atsimainymo parapija, atsiliepdama į visuotinės Katalikų Bažnyčios raginimą, meldėsi už ligonius ir kartu su jais. Šv. Mišios ta intencija aukotos Kaišiadorių katedroje, taip pat Kaišiadorių ligoninės koplyčioje. Ligoninės koplyčioje šv. Mišias už ligonius ir

išreiškė piešiniais bei rašiniais. Vilkaviškio vyskupo generalvikaras kun. Arūnas Poniškaitis palinkėjo, kad valančiukai būtų tarsi tą pačią vasario 5-ąją bažnyčioje pašventintas šv. Agotos duonos trupinėlis, kurį tikintieji laiko namie, prašydami Viešpatį saugoti juos nuo gaisro nelaimės: panašiai ir blaivus jaunimas tesaugo visuomenę nuo alkoholizmo ir narkomanijos gaisro, naikinančio šeimas, tarpusavio santykius, sveikatą. Meninėje dalyje grojo Marijampolės 6-osios vidurinės mokyklos jaunieji kanclinininkai ir jų vadovas Jaunius Vylius. Buvo suvaidintos dvi pasakos „Pelenė“ ir „Snieguolė“, kurias inscenizavo valančiukai iš Varnupių ir Liucinauvo kartu su mokytojomis Laima Babinskiene ir Renata Gecevičiene.

Valančiukus kūrybingu prisistatymu pasveikino ir jų vyresnieji bičiuliai – Vilkaviškio vyskupijos jaunimo centro vykdomos prevencinės programos „Sniego gniūžtė“ savanoriai. Ši programa taip pat skatina jaunimą gyventi ir linksintis be svaigalų, narkotikų ir tabako.

-akl-

Šv. Mišių patarnautojų susitikimas

Vasario 11–12 d. Vilniuje, Šv. Jono Teologo vienuolyne, susitiko Kaišiadorių vyskupijos ir Vilniaus miesto parapijų šv. Mišių patarnautojai. Susitikime dalyvavo apie 20 ministrantų iš Vilniaus ir 28 iš Kaišiadorių vyskupijos. Šį renginį organizavo Kaišiadorių vyskupijos jaunimo centras.

Atvykimo dieną, po vakarienos, visi susitikimo dalyviai suėjo į vienuolyno kiemą sniego mūšiu, kuris padėjo ne tik artimiau susipažinti, bet ir išbandyti komandinio žaidimo ypatumus, pažvelgti į save kaip į bendruomenės narį ir prisiimti atsakomybę už kitus. Padūkė lauke ir susipažinę su vienuolyno aplinka, broliais ir programa, visi rinkosi į bažnyčią Švč. Sakramento adoracijai. Buvo puiki galimybė pradėjus gavėnią susitaikyti su Dievu, priimti Atgailos sakramentą.

Kitos dienos ankstyvą rytą ministrantai dalyvavo brolių vienuolių maldoje, Valandų liturgijoje. Papusryčiavę šv. Mišių patarnautojai salėje klausėsi tėvo Elijo minčių apie tarnystės dvasią, grožį, svarbą ir ištikimybę Dievui. Po to rengtasi piligriminiam žygiui, šv. Mišioms.

Piligriminio žygio metu sustota keturiose vietose: Šv. apašt. Petro ir Povilo, Bernardinų, Šv. Kazimiero bažnyčiose bei Aušros Vartuose. Susiskirstę į 4 grupes šv. Mišių patarnautojai svarstė kaip šventieji Petras, Paulius, Pranciškus, Kazimieras, Švč. Mergelė Marija tarnavo Dievui, kuo mes panašūs į šiuos šventuosius, ko galime iš jų pasimokyti. Visos grupelės turėjo pasidirbinusios vėliavas. Susitikimas baigėsi šv. Mišiomis Šv. Teresės bažnyčioje.

-is-

Susitikimai su tėvu Paskaliu

Kaune

Vasario 2 d. Šv. Pranciškaus Ksavero (jėzuitų) bažnyčioje po vakaro Mišių Lietuvoje lankęsis Šv. Jono kongregacijos tarybos narys ir šios kongregacijos vikaras Europoje, filosofijos mokslų daktaras, Orleano vyskupijos egzorcistas tėvas Paskalis (Pascal Haegel) pakvietė kauniečius pabūti Eucharistinio Jėzaus artumoje. Gausiam susirinkusiųjų būriui svečias iš Prancūzijos vedė konferenciją „...pjauk, nes išmušė pjūties valanda ir žemės derlius jau pri-noko“ (Apr 14, 15). Konferencijos metu tėvas Paskalis kreipė visų žvilgsnius į Eucharistiją, kuri mums palikta kaip didžiausia dovana – meilės įrodymas.

„Prieš žengdamas ant kryžiaus, Kristus žengė netikėtą žingsnį: jis duoda mums savo kūną ir kraują kaip maistą, kaip didžiausią meilės dovana. Eucharistija – liepsnojantis maistas, turintis ištirpdyti ledą mūsų širdyse, kad jos taptų mylinčios, laukiančios, trokštančios gyventi Dievo laukimu. Jėzus troško eiti pas Tėvą, kuris mūsų laukia. Eucharistija mus kviečia, rengia tapti Tėvo vaikais ir išgyventi Dievo artumą“, – kalbėjo tėvas Paskalis susirinkusiems tikintiesiems. Po konferencijos Švč. Sakramento adoracijos metu buvo apmąstoma Evangelija pagal Joną.

Šiauliuose

Vasario 3 d. vakare Šiaulių katedroje gausaus tikinčiųjų būrys kartu su svečiu iš Prancūzijos apmąstė Švenčiausiosios Mergelės Marijos bei Eucharistijos slėpinį. Maldos vakaras prasi-dėjo šv. Mišiomis. Pamokslą sakęs tėvas Paskalis daug dėmesio skyrė didžiausiam lobiui, kurį mums dovanojo Jėzus, – tikėjimui. Tokiam tikėjimui, kuris pakyli žmogaus širdį, padeda

medicinos darbuotojus aukojo Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis ir Kaišiadorių parapijos klebonas ir dekanas Rimvydas Jurkevičius.

Kaišiadorių vyskupas per pamokslą ragino, ypač sunkiomis valandomis, kreipti savo akis ir širdį į ant kryžiaus kenčiantį Viešpatį ir aukotis drauge su juo už artimųjų ir visos žmonijos išganymą. Medicinos darbuotojams vyskupas tėviškai dėkojo už rūpinimąsi ligoniais ir prašė visada išlikti ištikimiams savajai tarnystei – tarnauti kiekvienam ligoniui pasiaukojamai ir su meile, nes patarnaudami vienam iš mažiausiųjų mūsų brolių patarnaujame pačiam Viešpačiui. Visus susirinkusiuosius vyskupas kvietė glaustis prie dangiškosios mūsų Motinos Marijos, kuri, lydėjusi savąjį Sūnų Golgotos keliu, savo užtarimu gali lydėti ir visus mus sunkiomis valandomis.

Kreipdamasis į susirinkusius, Kaišiadorių parapijos klebonas Rimvydas Jurkevičius akcentavo, kaip svarbu išlikti ištikimiams mūsų Viešpačiui – Dievui, kurio galybė tampa tobula silpnume, o jo malonė silpnuosius padaro galingus.

Kaišiadorių parapijos jaunieji karitiečiai, nešini lauknešėliais, pradžiugino Kaišiadorių slaugos ligoninėje besigydančius žmones, o *Caritas* moterys lankė ligonius namuose.

-dch, bn, dkd-

Vasario 16-osios minėjimas

Kaune

Šiais metais minint Valstybės atkūrimo dienos – Vasario 16-osios – 87-ąsias metines Kaune pagrindiniai renginiai vyko Kristaus Prisikėlimo šventovėje.

Išvakarėse, vasario 15-ąją, šioje bažnyčioje šv. Mišias už Lietuvos laisvės gynėjus aukojo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, drauge su juo koncelebravo mons. Alfonsas Svarinskas ir dek. kun. Vytautas Grigaravičius. Pamaldose dalyvavo Lietuvos laisvės kovotojų, Tremtinių ir politinių kalinių sąjungos, Savanorių kariuomenės kūrėjai, Sąjūdžio bei kitų patriotinių organizacijų atstovai, visi nešini savo vėliavomis. Šv. Mišių metu giedojo Vilniaus karininkų ramovės choras „Aidas“, o po pamaldų koncertavo Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos orkestras ir Lietuvos aklujų draugijos choras „Vilnius“.

Vasario 16 d. pagrindinės pamaldos už Lietuvą vyko Kristaus Prisikėlimo šventovėje. Eucharistijos šventimui vadovavo bei pamokslą pasakė arkiv. S. Tamkevičius. Drauge su juo koncelebravo vysk. Juozas Preikšas, miesto parapijų klebonai bei kiti kunigai. Liturgijai patarnavo Kauno kunigų seminarijos klierikai. Pamaldų metu giedojo choras „Jaunystė“. Drauge su didžiuliu tikinčiųjų būriu Prisikėlimo šventovėje už tėvynę meldėsi ir miesto vadovai.

Per pamokslą arkiv. S. Tamkevičius, pasveikinęs susirinkusiuosius su šia taip brangia visiems tautiečiams švente ir apžvelgęs šiandieninę Lietuvos situaciją, pabrėžė, jog šiandien, nepaisant atsikovotos politinės laisvės, gerėjančio materialinio gyvenimo, mūsų tėvynė išgyvena sunkias vertybines krizes. „Tiek okupacijos metais, tiek ir dabar dažniausiai kalbama tik apie medžiaginę gerovę. Moraliniai ir dvasiniai dalykai politikų beveik nedomina. Perskaitęs daugelio partijų programas suvoki, kad jų kūrėjai visiškai nesupranta nei tvirtos šeimos, nei doro žmogaus vietos dabartinėje visuomenėje. Jie mąsto marksistiškai – jų rojus yra tik medžiaginė gerovė, nors tame rojuje žmonės žudo ir žudosi. Su pavydu žvelgiame, kaip Amerikoje pasisakoma už moralines vertybes“, – sakė ganytojas sykiu tvirtindamas, kad mūsų ateitis priklausys nuo dvasinės ir moralinės

visuomenės būklės, nuo to, kiek būsim atsakingi už Tėvynės ateitį. „Bažnyčios indėlis į Lietuvos ateitį turėtų būti toks pat didelis, kaip anais sunkiausiai priespaudos metais. Reikia išsaugoti žmonių atsparumą ir viltį. Nežinau, kas dar galėtų sėkmingiau negu Bažnyčia padėti ugdyti sveiką tautos dvasią“ – sakė arkiv. S. Tamkevičius. Baigdamas pamokslą, jis kvietė visus su viltimi melsti istorijos Viešpatį vesti mūsų Tėvynę į saugią ateitį.

Po pietų pilnutėlėje šventovėje koncertavo Kauno miesto simfoninis orkestras ir Kauno valstybinis choras. Skambėjo W. A. Mocarto 38-oji simfonija, Benjamino Britteno „Muzikiniai vakarai pagal G. Rossini“, o Dalia Kairaitytė atliko savo šiai progai sukurtą „Te Deum“.

Vakare šioje šventovėje šv. Mišias už Tėvynę aukojo Kauno I dekanato dekanas bei Kristaus Priskėlimo parapijos klebonas kun. V. Grigaravičius, per pamokslą kvietęs visus telktis kovai su blogiu ir gėrio kūrėjais. Pamaldose giedojo mišrus choras „Leliumai“, vargonavo Dalia Jatautaitė. Visi tikintieji drauge su choru atliko sovietų laikais savotišku himnu tapusią Maironio „Lietuva brangi“, o Mišių pabaigoje visi sugiedojo Lietuvos himną – V. Kudirkos „Tautiška giesmė“.

Šiauliuose

Vasario 16-ąją Šiauliuose, kaip ir visoje Lietuvoje, buvo minima Lietuvos valstybės atkūrimo diena. Minėjimas prasidėjo Šiaulių katedroje šv. Mišiomis. Jas aukojo monsinjoras Kleopas Jakaitis. Pamokslą monsinjoras pradėjo klausimu: „Ar jūs mylite savo tėvynę?“ Tautiečius kunigas palygino su katedros plytomis, laikančiomis visą pastatą. Bet kurią plytą išėmus žiojėtų skylė. Jis pabrėžė, kad tėvynės mylėtojo garbės vainiką galima uždėti tam, kuris darbus, pasiryžimus, norus patiki Dievui ir jame ieško stiprybės. „Tik su Dievo palaima galime svajoti apie gražią mūsų tėvynės ateitį“, – teigė monsinjoras.

Po šv. Mišių Prisikėlimo aikštėje įvyko tautinės vėliavos pakėlimo ceremonija. Jos eiga bei puošnumu rūpinosi Šiaulių dramos teatro aktorė Olita Dautartaitė. Į susirinkusiuosius kreipėsi miesto vadovai. Meras Vytautas Juškus džiaugėsi galimybe minėti šią sukaktį, kalbėjo apie miesto plėtros bei gražinimo planus. Profesorius Vytenis Rimkus kalbą pradėjo retoriniais klausimais, kviečiančiais susimąstyti apie šventės prasmę. Vicemerą Kazimieras Šavinis džiaugėsi valstybę gerbiančiais, jai besiaukojančiais miesto žmonėmis. Nusipelnę Lietuvai žmonės buvo apdovanoti Lietuvos kariuomenės kūrėjų sąjungos medaliais. Juos įteikė Lietuvos kūrėjų savanorių sąjungos atstovas Albertas Šapoka. Šis apdovanojimas buvo įteiktas ir Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacijos seseriai Reginai Teresiutei. „Ji visą savo gyvenimą paskyrė kovai dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės“, – sakė Albertas Šapoka, pridurdamas, jog mažai yra jai prilygstančių žmonių.

Į vėliavos pakėlimo ceremoniją įsitraukė ir moksleiviai. Po ceremonijos iškilmės nesibaigė. Aktorė Olita Dautartaitė kvietė švęsti smagiai, šviesiai, gražiai. Grojant pučiamųjų orkestrui visi žygiavo į laisvalaikio centrą, kultūros namus, kur vyko koncertas: „Būkim vieningi ir linksmi“. Venclausų namuose buvo atidarytas pirmojo Šiaulių miesto burmistro, advokato Kazimiero Vasiliausko paminklas. Miesto filharmonijoje vyko muzikos mokyklos moksleivių koncertas.

-dch, irat-

Ataskaitinė Kariuomenės ordinariato konferencija

Vasario 4 d. Krašto apsaugos ministerijoje buvo surengta Lietuvos kariuomenės karo kapelionų ataskaitinė konferencija. Joje dalyvavo Lietuvos kariuomenės vyriausiasis kapelionas plk. Juozas Gražulis, Lietuvos kariuo-

pažinti, koks džiaugsmas yra būti Jėzaus draugu. „Kiekvienas iš mūsų turi atrasti tokį tikėjimo lobį, kuris apimtų visą mūsų gyvenimą. Radę šį lobį tampame Dievo vaikais“, – sakė tėvas Paskalis.

Po šv. Mišių vykusioje konferencijoje „Gyvenkime Eucharistija su Nekaltai Pradėtaja Mergele Marija“ svečias iš Prancūzijos rutuliojo meilės ir gailestingumo temas. Buvo iškeltas Bažnyčios vaidmuo, nes Dievas Bažnyčiai paliko nepaprastai didelę dovaną – leido pasinerti į meilės gilybės slėpinį. Dievo nesustabdė tai, kad žmogus nusidėdamas atmetė jo meilę. Iškart po gimtosios nuodėmės vėl suteikiama viltis. Dievas žada meilės pergalę. Mums, gyvenantiems žemėje, anot tėvo Paskalio, meilė atsiskleidžia kaip gailestingumas. Iš gaileščio Dievas nori apsaugoti žmogaus širdį. Jis prašo žmonių Motinos, kad per ją galėtų tapti žmogumi ir gyventi tarp mūsų. Nekaltasis Mergelės Marijos prasidėjimas – tai priartėjimas prie paties didžiausio slėpinio, siejančio Kūrėją su kūrinium. Savo Motinai Jėzus duoda visiškai atkurtą prigimtį. Tą patį jis nori dovanoti kiekvienam iš mūsų, jei tik sutinkame būti šventi, kaip mums ir yra skirta. „Iš tiesų, – teigė tėvas Paskalis, – mes baiminamės save atiduoti, nes bijome save prarasti. Mergelės Marijos širdis nebijojo. Ji buvo visiškai laisva mylėti“. Laisvas, anot prelegento, yra tas, kuris geba, kaip Marija, pasakyti meilei „taip“. Per Eucharistiją Jėzus dėkoja Motinai už tą kūną, per kurį galėjo išgelbėti žmones. Marija – Eucharistijos Motina, ta, kuri jaučia tikrą Jėzaus kūno alkį, jo pralieto kraujo troškulį. „Leiskimės būti Jėzaus mylimi Eucharistijoje“, – kvietė tėvas Paskalis. Po konferencijos vyko Švenčiausiojo Sakramento adoracija, kurios metu apmąstytos Šv. Jono evangelijos ištraukos.

-irat, jp-

Tėvo Klemenso viešnage

Vasario 6 d. tikintieji turėjo galimybę pabendrauti su į Šiaulius atvykusiu vienuoliu karmelitu iš Bambergo (Vokietijos) tėvu Klemensu (Klemens August Droste). Jis ir kiti šio ordino broliai jau ne pirmi metai lankosi Lietuvoje, susitinka su tikinčiais, neabejingais Karmelio dvasiai. Vasarą buvusiame Linkuvos karmelitų vienuolyne organizuojamos stovyklos. Tikimasi, kad šio ordino vienuoliai vėl įsikurs Lietuvoje, pradės evangelizacinį darbą, skleis Dievo žodį.

Į seminarą buvo kviečiami visi norintys sužinoti apie karmelitus, jų gyvenimo būdą. Pasiklausyti svečio iš Vokietijos susirinko ne tik šiauliečiai. Atvažiavo tikintieji iš Kelmės, Radviliškio, Mažeikių ir net kaimyninės Latvijos. Seminaro organizavimu, jo eiga rūpinosi Šiaulių vyskupijos katalikų evangelizacijos centras.

Vyskupijos kurijos salėje vykusį seminarą tėvas Klemensas pradėjo nuo pasakojimo apie karmelitų vienuolyno atsiradimą. Svečias apžvelgė karmelitų istoriją nuo pranašo Elijo laikų iki šių dienų. Vidurdienį svečias kartu su seminaro dalyviais dalyvavo šventosiose Mišiose.

Popietinėje seminario dalyje buvo skaitoma bei aiškinama karmelitų vienuolyno regula, aptariamas tiek pašventotojo gyvenimo kelią pasirinkusiųjų, tiek pasauliečių gyvenimas Karmelio dvasia. Daug dėmesio skirta maldos, darbo, tylos, nuolankumo, klusnumo svarbai. Aptarta pasninko, vidinio apsilvimo, skaidrumo, dvasingumo reikšmė. Į klausimą, kaip pasauliečiai galėtų gyventi pagal karmelitų dvasingumą, tėvas Klemensas atsakė, kad ten, kur nors vienas žmogus gyvena pagal Karmelio dvasią, jau yra Karmelis.

Po seminario karmelitų bičiuliai turėjo galimybę pakalbėti su tėvu Klemensu apie būsimas karmelitų stovyklas, tolesnį bendradarbiavimą. Nutarta kitą, respublikinį susitikimą organizuoti Vilniuje.

-irat-

Susitikimas su ses. Birute Žemaityte

Vasario 13 d. po šv. Mišių Palaimintojo J. Matulaičio namų salėje Kaune buvo surengtas susitikimas su daugelio knygų autore, gydytoja ses. B. Žemaityte. Susitikimo metu viešnia papasakojo apie žemaičių iniciatyva 2003 m. birželio 7 d. – spalio 16 d. surengtą kryžiaus žygį per Europą pėsčiomis. Jame dalyvavo apie 30 žmonių iš įvairių Lietuvos parapijų. Renginyje buvo pristatyta per trumpą laiką parengta gausiai iliustruota knyga „Su kryžiumi per Europą“, kurioje atsispindi piligriminės kelionės pėsčiomis iš Vilniaus į Vatikaną nešant kryžių ir meldžiantis Lietuvos ir Europos dvasinio atgimimo intencija akimirkos. Ses. B. Žemaitytė, apibūdinusi šį žygį kaip giedančią revoliuciją per Europą, sakė, jog knygos atsiradimas ir pati kelionė bu-

menės ordinariato (LKO) kancleris kpt. Rimas Venckus, visi karo kapelionai (išskyrus kpt. Saulių Kasmauską, kuris išvykęs į misiją Kosove) bei LKO vyriausioji specialistė Laura Jurevičiūtė. Konferencijoje apžvelgta 2004 metų kariuomenės ordinariato veikla, pasidalyta patirtimi bei aptarti 2005 metų veiklos planai.

Konferencijos pradžioje LK vyriausiasis kapelionas, padėkojęs Dievui už nuveiktus darbus ir paprašęs Dievo palaimos susirinkusiesiems kapelionams jų ateities darbuose, išsamiai pristatė LK ordinariato bei savo veiklą 2004 metais.

2004-ieji Lietuvos kariuomenės ordinariatui buvo gausių naujovių ir permainų metai. Ordinariatas tapo visapusiškai pripažinta ir visaverte karine struktūra. Užbaigtas ordinariato kurijos patalpų remontas. Pagal LK ordinariato reglamento reikalavimus galutinai suformuota kurija. Dalyvauta įvairiose tarptautinėse konferencijose, buvo užmegzti nauji bei palaikomi seni tarptautiniai ryšiai. Kai kurie kapelionai turėjo galimybę pasitobulinti tarptautiniuose mokymuose, kapelionų kursuose ir konferencijose bei atstovauti Lietuvos kariuomenės ordinariatui. Svarbiausias praėjusių metų įvykis – Šv. Ignoto bažnyčios dedikacija.

Apie savo veiklą 2004 m. kalbėjo kiekvienas kapelionas. Daugelis kapelionų pasidžiaugė, kad ir 2004 m. įgijo daug naujos patirties, kurią vis labiau gali pritaikyti morališkai, etiškai bei doroviškai ugdydami karius. Supažindindami su savo planais, kapelionai pabrėžė, kad praėjusiais metais daugiau stengtasi bendrauti ne tik su kariais, bet ir su karininkais bei jų šeimomis. Kapelionai daug diskutavo apie esančių misijose karių šeimų pastoraciją, iš misijos grįžtančių karių reabilitaciją.

Konferencijoje taip pat buvo keliamos su tarnyba susijusios problemos, aptarti įvairūs klausimai bei pateikta pasiūlymų, kaip gerinti kapeliono veiklą. Konferencijos pabaigoje vyriausiasis kapelionas plk. J. Gražulis informavo apie artimiausius darbus ir planus. Po konferencijos pagrindinėje kariuomenės Šv. Ignoto bažnyčioje buvo švenčiama Eucharistija.

-rv-

Pašnekesys apie gyvybės išsaugojimą

Vasario 10 d. Kaišiadoryse Kaišiadorių vyskupijos šeimos centras organizavo renginį „Gyvybės vertė Kaišiadorių bendruomenėje: ką bendruomenė gali padaryti išsaugant gyvybę“. Į pašnekesį šia aktualia tema Šeimos centro darbuotojai pakvietė Kaišiadorių rajono savivaldybės deputatus, kitus suinteresuotus asmenis. Renginyje taip pat dalyvavo Lietuvos šeimos centro direktorė V. Valantiejtė.

Susitikimą pradėjusi Kaišiadorių vyskupijos šeimos centro vadovė gyd. M. Bagdonienė glaustai apžvelgė Šeimos centro veiklą ir darbo pobūdį Kaišiadoryse ir vyskupijoje. Po to žodį tarė Kaišiadorių vyskupijos šeimos centro dvasios vadovas kun. G. Tamošiūnas, pakviesdamas susibūrimo dalyvius likti ištikimus Bažnyčios mokymui apie šeimą ir žmogaus gyvybės vertę bei liudyti šias nuostatas gyvenime.

Šeimos centro savanorė psichologė R. Truskauskienė, pabrėždama problemos aktualumą, pateikė tokią statistiką: 2004 m. Kaišiadorių rajone įregistruota 292 gimimai ir 506 mirtys; greta šių, akivaizdžiai neigiamų demografinių rodiklių per metus Kaišiadorių rajone atlikti 102 abortai. Šie skaičiai negalutiniai – jų gali būti ir daugiau. Pašnekovės teigimu, vidutiniškai kas trečią dieną Kaišiadorių rajone netenkama vienos naujos gyvybės. Psichologė apgailestavo, jog net pozityviai mąstanti žmonijos dalis, kuri kovoja už taiką pasaulyje, gamtos išteklių racionalų naudojimą, neprabyla mirties

kultūros tema. „Atvirkščiai, nūdienos visuomenė mums perša priešingas žmogaus gyvybei, jo orumui 'vertybes'“, – sakė prelegentė.

Vėliau dalytasi nuomonėmis šia aktualia tema, ieškota problemos sprendimo būdų rajone. Kaišiadorių rajono mero pavaduotojas I. Prakapas paminėjo, jog abortus dažniausia lemia pastaruoju metu įprastu reiškiniu tampančios santuokos „de facto“, visuomenės turtinė padėtis, žmogaus nutolimas nuo Dievo nustatytos tvarkos. Pašnekovas taip pat atkreipė dėmesį į kitą neigiamą reiškinį – kai vaikai gimdomi tik tam, jog jų tėvai (ar bent jau motina) iš pašalpių už vaiką galėtų pragyventi. Tokio reiškinio išigalėjimą, pasak prelegento, tam tikra prasme lėmė netinkami valstybės įstatymai ir atsainus požiūris į šeimą. Pašnekovas pasidžiaugė, jog Bažnyčia, nepaisydama visų sunkumų, nenuleidžia rankų, primena ir pabrėžia, kas svarbiausia žmogaus gyvenime.

Kaišiadorių rajono savivaldybės administratorius A. Lukoševičius akcentavo, jog pastaruoju metu, ypač kaime, gausu girtaujančių žmonių; šis reiškinys tiesiog visuotinis. Pašnekovas retoriškai klausė, ar girtaujančių tėvų šeimose gimę vaikai bus visaverčiai, gal kaip tik modernios nūdienos visuomenės priemonės gimstamumui reguliuoti tokiu atveju praverstų? Kaišiadorių rajono savivaldybės deputatas, buvęs Seimo narys, gyd. J. Matulevičius, buvo priešingos nuomonės. „Gyvybė yra šventa, jos liesti negalime“, – teigė gydytojas.

Lietuvos šeimos centro direktorė V. Valantiejutė pabrėžė, jog abortai sužeidžia moterį bei jos psichiką, ir ši problema vėliau virsta vaikų nemeile, kurią galime akivaizdžiai pajusti nūdienos visuomenėje.

Antrojoje pašnekėsio dalyje buvo svarstyta, ko reikėtų imtis, kad žmogaus gyvybės išsaugojimu susidomėtų kuo didesnis žmonių būrys.

-kšč-

Mirė kunigas Boleslovas Jarušauskas (1911–2005)

Vasario 7 d. po ilgos ir sunkios ligos mirė Šiaulių šv. Jurgio parapijos altaris kun. jubil. Boleslovas Jarušauskas. B. Jarušauskas gimė 1911 m. rugsėjo 3 dieną. Šiaulių vyskupijos kurijos turimais duomenimis, 1942 m. gegužės 10 d. buvo išventintas kunigu ir paskirtas Miroslovo parapijos vikaru. Tais pačiais metais paskirtas Liubavo parapijos vikaru, o nuo 1944 m. Liubavo parapijoje klebonavo. 1947 m. paskirtas Krikštonių parapijos klebonu. Nuo 1989 m. iki mirties ėjo Šiaulių šv. Jurgio parapijos altaris pareigas. Dėl sunkios ligos paskutinius savo gyvenimo metus kunigas praleido slaugos ligoninėje.

Kun. jubil. Boleslovas Jarušauskas palaidotas vasario 9 d. Šiaulių šv. Jurgio bažnyčios šventoriuje. Šv. Mišių koncelebracijai vadovavo Vilkaviškio vyskupas Juozas Žemaitis MIC, pamokslą pasakė Šiaulių vicedekanas kun. Edvardas Zeidotas, atsiveikinimo žodžius tarė Vilkaviškio vyskupo vikaras apašt. prot. prof. bažn. t. hab. dr. jubil. Vincas Jonas Bartuška, kun. jubil. Boleslovo Jarušausko kurso draugas. Laidotuvėse taip pat dalyvavo Vilkaviškio vyskupijos kancleris mons. kan. Juozas Pečiukonis, Šiaulių vyskupo generalvikaras mons. Kleopas Jakaitis bei kiti Šiaulių vyskupijos kunigai ir tikintieji.

–Š–

vo kaip stebuklas, parodantis, jog ten, kur keliauja gyvasis Dievas, žmonės jį sutinka su meile. Susitikimo metu galima buvo įsigyti knygų ir gauti autorės autografa.

-jp-

Keliais žodžiais

Kaunas. Sausio 28–30 d. Kauno katalikų evangelizacijos centras jaunimo maldos grupėms organizavo Pilypo kursą. Jį vedė Katalikų evangelizacijos centro koordinatoriai ir šio projekto savanoriai, dalyvavo jaunimas iš keturių maldos grupių ir Kauno parapijų. Kurso metu įvairiais metodais (mokymais, malda, vaidinimais, dalyvių parengtais temų apibendrinimais ir t. t.) buvo nagrinėjamos temos: Dievo meilė, nuodėmė, Jėzaus išgelbėjimas, tikėjimas ir atsivertimas, Jėzaus viešpatavimas gyvenime, Šventoji Dvasia ir bendruomenė. Anot šio projekto koordinatorės T. Bružaitės, kartą per mėnesį vakarais vyks susitikimai, kuriuose bus aptariami jaunimo maldos grupėms aktualūs klausimai ir temos.

-jp-

Panevėžys. Vasario 7 d. Panevėžio vyskupijos jaunimo centre Šv. Cecilijos draugija kunigus, vargonininkus sukviė į choralinio giedojimo konferenciją, kurią vedė ir įžanginį pranešimą skaitė choralo specialistė Milda Paulikaitė.

● Vasario 3–7 d. trys K. Paltaroko vidurinės mokyklos moksleiviai pagal katalikiškų mokyklų mainų programą dalyvavo Vilniaus jėzuitų gimnazijos mokyimosi programoje. Mokiniai susipažino su tos mokyklos gyvenimu, dalyvavo pamokose, mokyklos renginiuose. Panašūs mainai vykdomi ir kitose katalikiškose mokyklose. Tokiu būdu lavinimas įgyja visuotinumą pobūdį, ugdomas moksleivio gebėjimas adaptuotis, patirtis darosi universalesnė.

Obeliai. Vasario mėnesį Obelių jaunimo aktyvas susitiko su Jūžintų parapijos moksleiviais diskusijų klube. Aptartos bendradarbiavimo galimybės su Zarasų jaunimo Europos klubu. Obelių jaunuoliai dalyvavo Vasario 16-osios minėjime Panevėžyje. Šią lietuviams ypač svarbią dieną buvo duodamas ateitininko įžodis.

Smilgiai. Po remontų pagražėjo apšviesta Smilgių bažnyčia. Smilgių bažnyčia jau buvo apširusi, bažny-

čios ir varpinės sienos gerokai nublukusios. Sutelktomis kurijos ir rajono savivaldybės jėgomis ir parapijiečių lėšomis buvo nudažytos jos išorinės sienos. Dar kiek anksčiau buvo aptvarkyta bažnyčios aplinka: seni, keliantys pavojų medžiai iškiršti, kiti apgenėti. Po šių darbų bažnyčia tarsi išryškėjo, pašviesėjo. Pasak Smilgių parapijos klebono kun. Eugenijaus Troickio, „galima pasidžiaugti, jog pačiame kaimo centre esančios bažnyčios apšvietimas ne tik pagražino šventovę, bet ir ramesnės bei saugesnės tapo aplinkinės gatvelės, šalia esančio Kultūros centro prieigos“.

-kad-

Vilnius. Jau kelinti metai prie Bernardinų parapijos bažnyčios vyksta linksmas Užgavėnių šventė, į kurią kviečiami ne tik šios bažnyčios lankytojai, bet ir visi norintys pabūti kartu su parapijos bendruomene. Šiomet vasario 8 d., spaudžiant šaltukui, susirinko mažiau žmonių negu pernai. Visi smagiai pasišildė prie laužo, pasivaišino blynais, padainavo, sudegino Morę, šitaip atsisveikindami su besibaigiančia žiema ir ruošdamiesi gavėniam. Pelenų dieną į Bernardinų bažnyčią susirinko nemažas būrys apmąstyti šios dienos prasmę ir pasirengti Velykų laukimo laikotarpiui.

-sv-

Pajevonys. Vasario 16-osios minėjimas Pajevonių parapijoje prasidėjo Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje šv. Mišiomis, kurias aukėjo parapijos klebonas Eugenijus Naujalis. Skambiais balsais Viešpatį ir Tėvynę šlovino bažnyčios choras, kuriam per penkiasdešimt metų vadovauja Filemonas Bruzgulis. Iškilimėse dalyvavo apskrities šaulių rinktinės ir Kybartų kuopos bei Pajevonio būrio šauliai. Po šv. Mišių visi su šaulių, tautine ir miestelio vėliavomis nuo bažnyčios kalnelio nusileido į Pajevonio centrą prie Vytauto Didžiojo paminklo. Prie šio vienintelio nuo Lietuvos nepriklausomybės laikų išlikusio originalaus paminklo buvo surengtas minėjimas. Giedojo bažnyčios choras, Pajevonio vidurinės mokyklos moksleiviai atliko montažą, jaunieji šauliai prisiekė. Kalbėjo seniūnas, šaulių, rajono valdžios, kaimo bendruomenės atstovai, parapijos klebonas.

-bn-

LOZORIUS KELIASI

V gavėnios sekmadienis (A)

Ez 37, 12–14; Ps 130; Rom 8, 8–11; Jn 11, 1–45

Lozorius prikėlimo stebuklas mums gyvai parodo Jėzaus dieviškąją galią. Tai patvirtina Jėzaus Lozorius seseriai Mortai pasakyti žodžiai: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius“. Lozorius kūno prikėlimas iš mirties teikia gerą progą kalbėti apie dvasinį prikėlimą, kuris padaro mus Dievo vaikais ir užtikrina amžinąjį gyvenimą.

Laiške romiečiams Paulius rašo: „Atpildas už nuodėmę – mirtis, o Dievo malonės dovana – amžinasis gyvenimas mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje“ (*Rom 6, 23*). Tai Dievo malonės dovana.

Evangelistas Lukas mums pateikia jaudinančią Dievo malonės pavyzdį. Jėzus kryžiuojamas tarp dviejų nusikaltėlių. „Vienas iš nukryžiuotųjų nusikaltėlių ėmė įžeidinėti Jėzų: ‘Argi tu ne mesijas? Išgelbėk save ir mus!’ Antrasis sudraudė jį: ‘Ir Dievo tu nebijai, kentėdamas tą pačią bausmę! Juk mudu teisingai gavome, ko mūsų darbai verti, o šitas nieko blogo nėra padaręs’. Ir jis tarė: ‘Jėzau, prisimink mane, kai ateisi į savo karalystę!’ Jėzus jam atsakė: ‘Iš tiesų sakau tau: šiandien su manimi būsi rojuje’“ (*Lk 23, 39–43*). Štai Dievo malonės stebuklas! Tai daugiau negu Lozorius prikėlimas. Prikeltas Lozorius vėl mirė, o Dievo malonės palytėtas nusikaltėlis drauge su Jėzumi žengia į Dievo karalystę, kur mirties daugiau nebebus.

Ar ne tas pats vyksta Susitaikinimo sakramento metu. Prie klausyklos artinasi nusidėjėlis. Bažnyčios įgaliotam asmeniui jis atveria savo sąžinę. Trumpas pokalbis, ir kunigas, pakėlęs ranką, taria išrišimo žodžius: „Aš tave išrišu iš tavo nuodėmių vardan Tėvo, Sūnaus, ir Šventosios Dvasios“. Kas čia įvyksta? Nuo klausyklos keliasi šventasis, skirtas amžinajam gyvenimui. Kaip sūnus palaidūnas jis apvelkamas geriausiais drabužiais, jam ruošiamą puotą prie Dievo stalo.

Apreiškimo knygoje skaitome: „Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užėisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi“ (*Apr 3, 20*). Prisiminę šiuos Apreiškimo žodžius, dailininkai vaizduoja Jėzų, stovintį prie namo durų ir besibeldžiantį. Tuo norima išreikšti Dievo norą bendrauti su žmogumi, palaikyti su juo ryšį. Išties tai graži Dievo meilės žmogui iliustracija. Dievas savo kūrinį myli ir nori su juo užmegzti draugystę. Tačiau savo draugystės jis neprimeta, tik tyliai pasibeldžia, laukdamas žmogaus atsakymo. Tolesni žmogaus santykiai su Dievu priklauso nuo to, ar žmogus atidarys savo sielos duris.

Šią Dievo iniciatyvą užmegzti draugystę su žmogumi teologai pavadino veikiančiąja malone. Tai Dievo pasisiūlymas bendrauti, būti žemiškosios kelionės palydovu, globėju. Kuomet žmogus Dievui atsiveria, Dievas įžengia į jo sielos būstą su savo dovanomis. Pati didžiausioji Dievo dovana, kuri žmogų išaukština, pašventina, sudievina, yra pašvenčiamoji malonė. Ką ji žmogui duoda, mums atsako šv. Jonas: „Žiūrėkite, kokia meile apdovanotojo mus Tėvas: mes vadinamės Dievo vaikai – ir esame!“ (*1 Jn 3, 1*).

Šventojo Rašto pasakojime apie nukryžiuotą nusidėjėlį turime gražiausią Dievo malonės pavyzdį. Čia matome ir veikiančiąją, ir pašvenčiamąją malonę. Gerasis latras kreipėsi į Jėzų ne be Dievo malonės. Jo prašymas „prisimink mane, kai ateisi į savo karalystę“ liudija, kad Dievas jau pabeldė į jo širdį. Tai veikiančioji malonė. Krikščioniškoji teologija moko, kad kiekvienas žmogus gauna šią veikiančiąją Dievo malonę. Kai žmogus atsiliepia ir parodo norą su Dievu bendrauti, gailisi dėl nuodėmių, jis gali tikėtis daugiau būtent pašvenčiamosios malonės, kuri ir yra toji mums dangų atverianti malonė. Latro sieloje veikiančioji Dievo malonė rado atgarsį. Jis išgyveno gailęstį ir suprato, kad tik šitas drauge nukryžiuotas šventasis gali jį išgelbėti. „Jėzau, prisimink mane!“, – maldavo latras. Tai ir jo gailęstis, ir jo išpažintis. Tai, kas įvyko toliau, teologiškai kalbant, galime sakyti, kad jis gavo pašvenčiamąją malonę. Latrui atleidžiamos nuodėmės, jis nuteisintas: „Iš tiesų sakau tau: šiandien su manimi būsi rojuje“. Šis pavyzdys mums rodo Dievo malonės kelią. Pirmasis žingsnis visuomet yra Dievo. Dievas pirmas prakalbina savo mylimą kūrinį. Tada laukiama žmogaus atsiliepimo. Kai žmogus jautriai atsiliepia į Dievo pabeldimą ir atidaro širdies duris, Dievas įžengia su savo dovanomis.

Pašvenčiamąją malonę žmogus pirmą kartą gauna per Krikštą. Krikštijamas kūdikis dar negali pareikšti savo noro gyventi Dievo malonėje; tą padaro jo tėvai. Jie davė savo vaikui kūnišką gyvybę, o Krikštas suteikia jam dvasinę gyvybę. Jis tampa Dievo vaikas. Dažnai motina po Krikšto bučiuoja savo kūdikio krūtinę. Išties prasmingas šis pabučiavimas. O kad šis kūdikis išsaugotų per Krikštą gautą Dievo malonę! Deja, gyvenimas pilnas pavojų. Net šv. Paulius skundžiasi: „Aš nedarau gėrio, kurio trokštu, o darau blogį, kurio nenoriu. <...> Savo kūno nariuose jaučiu kitą įstatymą, kovojantį su mano proto įstatymu. Jis paverčia mane belaisviu nuodėmės įstatymo, glūdinčio mano nariuose“ (Rom 7, 19.23). Tačiau Paulius dėl savo žmogiškojo silpnumo nenuliūsta; jis pasitiki Dievo malone. Tame pačiame laiške jis rašo: „Ačiū Dievui – per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų!“ Jis iš anksto dėkoja Viešpačiui už malones, kurios padeda išsaugoti Dievo vaikystės malonę.

Šiandien vėl prisiminkime brangų Atgailos sakramentą. Šis sakramentas glaudžiai siejasi su pašvenčiamąja malone. Mažai bus pasakyta sakant, kad per išpažintį atleidžiamos nuodėmės. Čia įvyksta daug svarbesnis dalykas: gera išpažintis visada sugrąžina pašvenčiamąją malonę, laiduoja amžinąjį gyvenimą, duoda daugiau, negu Kristus davė savo bičiuliui Lozoriui.

Šiandien maldaukime Viešpatį, kad šį Kančios sekmadienį jis suteiktų mums visiems savo veikiančiosios malonės dovanų, vedančių prie Dievo stalo. Kristaus Kūnas teparengia mus amžinai Dievo Avinėlio puotai.

Parengė V. S.

DVI PROCESIJOS

Verbų sekmadienis (A)
Mt 21, 1–11

Prieš procesiją girdėjome Mato evangelijos pasakojimą apie Jėzaus įžengimą į Jeruzalę: „Didžiausia minia tiesė drabužius jam ant kelio. Kiti kirto ir klojo medžių šakas. <...> Einančios minios šaukė: *Osana Dovydo Sūnui! Garbė tam, kuris ateina Viešpaties vardu! Osana aukštybėse!*“

Nenuostabu, kad tokia džiaugsminga minia lydė Jėzų. Juk jis tiek ligonių išgydė, tiek piktųjų dvasių sutramdė, minias stebuklingai tyruose maitino. Žmonių entuziazmas mums suprantamas. Bet stebina kitas dalykas: vos tik praėjo kelios dienos, ir mes matome kitą procesiją. Būrelis budelių surištą Jėzų veda pas vyriausiąjį kunigą Kajafą, kur jo jau laukia susirinkę žydų Tarybos nariai, tautos vyresnieji. Kur, Viešpatie, dingo tie, kurie taip neseniai klojo tau medžių šakas, giedojo Osana?

Šiandien dažnai girdime kalbant apie minios psichologiją, svarstoma, koks yra išskirtinis minios bruožas. Dažnas į tą klausimą atsako, kad tai – baimė. Minia, kuri džiaugsmingai lydėjo Jėzų į Jeruzalę, savo vaizduotėje jau regėjo ją išlaisvintą iš romėnų valdžios ir iš anksto gėrėjosi išlaisvintos tautos gerove. Bet Kristus nežadėjo nei

politinės laisvės, nei žemiškos gerovės. „Mane persekiojo ir jus persekios“. Už duoną, kuri palaiko žmogaus kūno gyvybę, jis aukščiau vertino Dievo žodį.

Šiandien pasekime paskutinių Jėzaus gyvenimo dienų įvykius. Žydų tautos elites pabūgo matydami Jėzaus triumfą. Dar neseniai jis prikėlė iš mirties Lozorijų; jo pasirodymas Jeruzalėje virto didžiule demonstracija. Žmonių palankumas šiam naujam mokytojui augo tiesiog valandomis. Kaip nesusrūpins oficialieji sinagogos atstovai, matydami, kaip slysta iš jų rankų įtaka liaudžiai? Argi reikia stebėtis, kad žydų vadai, bijodami prarasti savo įtaką žmonėms, nutaria atsikratyti šio pavojingo mokytojo.

Bet ar tik žydų vadai buvo tokie bailiai? Pasidairykime Jėzaus artimiausių žmonių – apaštalu būrelyje. Deja, pasak Evangelijos, kai atėjo Judas su būriu kareivių Jėzaus suimti, „tada visi mokiniai, palikę jį, pabėgo“ (Mt 26, 56). Gal nors Petras, ką tik prisiekęs Jėzaus nepalikti, – gal jis liks ištikimas iki galo? Jis, tiesa, iš tolo sekė Kristų iki vyriausiojo kunigo kiemo. Deja, įvyko tai, ką Jėzus yra Petruui išpranašavęs: „Dar gaidžiui nepragydas, šiandien tu tris kartus manęs išsiginsi“. Kaip pavadinti Petro elgesį, kai jis, Kristui prižadėjęs amžiną ištikimybę, tris kartus išsigynė savo mylimo mokytojo? Ar tai nebuvo baimė dėl savo galvos? Gerai nors tai, kad Petras suprato savo klaidą ir ją skaudžiai apgailėjo. Apaštalo atgaila tesuteikia mums drąsos įvertinti savo elgesį ir apgailėti nuodėmes. Sena patarlė sako: suklysti žmogiška, bet pasilikti klaidoje – šėtoniška.

Kalbėdami apie baimę, prisiminkime sovietinius laikus, kai slėpėme savo įsitikinimus ir vaizdavome esą ištikimi ateistinės valstybės piliečiai, iš tolo lenkėme bažnyčią ar kryžius. Tai nebuvo gera, ir mes prisipažįstame, kad tai buvo mūsų silpnumas: mes bijojome. Bet nuostabu, kad šiandien, kai turime laisvę, Bažnyčia vėl mums tampa svetima. Ji mums nuolat kartoja, kad ne viena duona žmogus gyvas. O kas gi gali būti svarbiau kaip duona – sotus ir ramus gyvenimas?

Šiandien paklauskime savęs, kodėl tik kartą per metus aplankau savo bažnyčią? Ar tai tikėjimo stoka, o gal paprasčiausia baimė neišsiskirti iš daugumos. Žiūrime, kaip elgiasi kiti, kurie jau nustojo mąstyti savo galva.

Brangūs tikintieji, jeigu tik kartą per metus aplankome bažnyčią, jeigu mums atrodo, kad Dievas nevertas net to, kad jam per savaitę paskirtume vieną valandėlę, mes šliejamės prie tos minios, kuri matydama nuplaktą savo karalių šaukia „Ant kryžiaus jį!“ Mūsų baimė išsiskirti iš minios trukdo mums į viską žiūrėti brandesniu žvilgsniu. O taip reikėtų tos dvasinės brandos! Išties, ar nederėtų įžengusiems į naują amžių pradėti gyventi savo galva ir savo širdimi, nepaisant, ką apie mane pagalvos ar pasakys.

Dažnai girdime nūdienos krikščionio atsakymą: o ką man Bažnyčia duoda? Iš tiesų šis klausimas atspindi netolimą mūsų praeitį, kai buvome įpratę iš darbovietės ar kolūkio kažką parsinešti. Bažnyčioje nieko negauname. Dar vieną kitą litą paliekame. Ak, ta trumparegystė! Kad ji būtų nukryžiuota kartu su Kristumi, kad būtų amžinai palaidota! Nejaugi taip surambėjome, kad nematome jokių dvasinių vertybių. Apsidairykime, dar niekada mūsų šventoj Lietuvoj nėra taip buvę: tiek nusikaltimų, tiek žudynių, tiek savižudybių, tiek išmestų į gatvę nekaltų kūdikių! Ar kada nors pamąstome apie tarp Bažnyčios ir kalėjimų tvyrantį priešingumą? Niekas šiandien nepaneigs – kol buvo pilnos bažnyčios, kalėjimai stovėjo tušti. Šiandien jau gresia rimtas pavojus, kad sostinėje atstatytus Valdovų rūmus reikės paversti nusikaltėlių pataisos namais.

Garsusis italų rašytojas Džovanis Papinis knygoje „Kristaus istorija“ aprašė Kristaus gyvenimą nuo užgimimo iki jo žemiškojo gyvenimo pabaigos. Šiandien kiekvienas sau atsakykime į klausimą, ar Kristaus istorija jau pasibaigė?! Kiekvienas plačiau mąstantis atsakys: Kristaus istorija tęsiasi. Jis pats tai paliudijo garantuodamas: „Aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“.

Mūsų amžinasis likimas priklauso nuo santykio su Kristumi, kuris savo žemiškoje kelionėje yra ištaręs labai lemtingus žodžius: „Kas išpažins mane žmonių akivaizdoje, ir aš jį išpažinsiu savo dangiškojo Tėvo akivaizdoje. O kas išsigins manęs žmonių akivaizdoje, ir aš jo išsiginsiu savo dangiškojo Tėvo akivaizdoje“ (Mt 10, 32–33).

Parengė V. S.

**Kardinolo A. J. Bačkio pamokslas
Vilniaus arkikatedroje bazilikoje
Vasario 16-osios proga**

Brangieji,

Šiandien minime mūsų tautos Nepriklausomybės dieną. Atėjome prie Viešpaties altoriaus padėkoti Dievui už savo Tėvynę, už jos laisvę.

Drauge šis minėjimas verčia susimąstyti ne tik apie garbingą tautos praeitį, pastarųjų metų laisvės proveržį, bet ir apie kasdienį gyvenimą, kuris ne visada mums teikia džiaugsmo, įkvepia vilties. Šios dienos skaitiniai įtikinamai primena, kaip Dievas auklėja savąją tautą, kaip ja rūpinasi ir myli. Jis kviečia žmones atsipekėti, atsiversti, sugrįžti į doros kelią, rinktis tiesą ir teisingumą, nes antraip tauta bus sunaikinta. Dievas netrokšta žmogaus žūties, tačiau Jis suteikia mums laisvę patiems pasirinkti gyvenimą ar mirtį.

Nepriklausomybės minėjimas kaskart iškelia klausimus: kaip save suprantame? koku keliu einame? kokį gyvenimą renkames? Pastarųjų metų įvykiai Lietuvoje atskleidžia labai skaudžią tikrovę: visuomenė be galo lėtai gydo sovietmečio žaizdas. Tebėra giliai įsišaknijęs sovietinis požiūris į žmogų kaip į mažą valstybės sraigtelį, kurio asmeninis gyvenimas, o ypač vidinis dvasinis pasaulis visai nereikšmingi. Esą kažkas iš aukščiau – partija, valdžia, specialistai – pasirūpins minimaliomis gyvenimo sąlygomis, nuspręs už mus daugelį dalykų. Tarp tų į valdžios rankas atiduodamų sprendimų – ir vaikų auklėjimas, ir santykiai su bendruomene, ir profesija bei darbo baras.

Žmogus atpratintas veikti laisva valia, morališkai vertinti ir spręsti. Jis didžiąja dalimi tarsi atleidžiamas nuo atsakomybės už savo veiksmus. Toks žmogus yra vidujai suskilęs: viena galvoja, antra kalba, o trečia daro. Jis nesugeba prisiimti išipareigojimų, elgtis principingai. Maža to – nežino, kuo turėtų būti grindžiami jo sprendimai bei pasirinkimai. Tokio gyvenimo kriterijai – siauri ir pragmatiški: išsisukti, nesunkiai užsidirbti, kuo daugiau gauti ir kuo mažiau duoti, leisti sau viską, kas atneša kokios nors naudos. Kur tai veda? Ne tik į kitų žmonių pavergimą, išnaudojimą ir skriaudimą, bet ir į asmens dvasinį sunykimą, žmogišką išsigimimą. Tai baisi tautos nelaimė, neregimoji vergija.

Žmogaus tapatumo ir vientisumo praradimas, plyšys tarp vidinio gyvenimo ir viešos veiklos – didžiausia sovietmečio palikta žaizda. Ilgus dešimtmečius trukęs sąmoningas žmogiškojo tapatumo naikinimas paliko neišdildomus pėdsakus mūsų visuomenės gyvenime. Dažnas pilietis nesuvokia, kas jis yra, ką reiškia būti

žmogumi, būti tėvu ar motina, būti tautos atstovu Parlamente ar Vyriausybėje. Jis mano, kad gali tinkamai veikti vienoje srityje, nors kitoje, pavyzdžiui, šeimoje, mindo tik aštrias bendro gyvenimo šukes.

Krikščioniškoji žmogaus samprata regi žmogų ne kaip kažkokią mašiną, kuri prireikus atlieka skirtingas funkcijas, o kaip vientisą asmenį. Žmogiškąjį integralumą lemia Dievo kūrinio orumas, besiskleidžiantis sąžinės dėka. Neatkūrus asmens vientisumo, kurį formuoja sąžinės balsas, sunku tikėtis, kad žmogus ir visa visuomenė pasijus sveika bei laisva. Dievas žmogų sukūrė panašų į save, o tai reiškia, kad šio panašumo dėka Dievas turi nuolatinį ryšį su kiekvieno žmogaus sąžine ir padeda pasirinkti gerį bei tiesą.

Kūrėjas siūlo savo kūrinui gyvenimo dėsnius, kurių laikydamasis jis gali tapti laimingu ir toliau kurti gerį bei grožį pasaulyje. Akivaizdu, kad žmogui nedera spręsti apie savo bei kitų elgesį vien pagal tai, kas jam naudinga ar patogu. Moraliniai dėsniai pranoksta žmogiškus patogumo bei naudos kriterijus. Deja, nuodėmė suardė asmens harmoniją, dvasinę darną. Šiandien kiekviename žmoguje vyksta nuožmi gėrio ir blogio kova. Nuopuolis, nuodėmė paliečia kiekvieną. Todėl Viešpats, kaip girdėjome šios dienos pirmajame skaitinyje, siunčia savo pranašus, kurie ragina žmones: *Visi tesigręžia nuo savo nedorų kelių ir smurto.*

Nusigręžimas nuo nuodėmės, išsilaisvinimas iš blogio vergijos, įvykęs atskiro žmogaus širdyje, yra tautos ir visos žmonijos laisvės pradžia. Išsilaisvinimas iš nuodėmės galimas tik ją pripažinus, išpažinus ir jos išsižadėjus. Štai tikrosios laisvės kelias. Žmogaus vientisumo atkūrimas prasideda nuo jo sąmoningo apsisprendimo apmąstyti bei priimti visą savo praeitį, kad ir kokia ji būtų, atverti įsisėnėjusius skaudulius, apgailėti nuodėmes ir pasiryžti dorai gyventi.

Kol nebus atkurtas žmogaus vientisumas, tol nebus atkurtas ir mūsų tautos istorijos vientisumas, tol negalėsime į ją atsiremti kaip į patikimą pagrindą, suleisti šaknų kaip į vaisingą žemę. Negalime iškarpyti savosios istorijos nemalonumų, išplėsti skaudžių puslapių, papildyti praeitį mums palankesnėmis istorijomis ar verstis nutylėjimais. Sąžiningai – tai yra pagal apnuoginantį sąžinės balsą – nesuvedę sąskaitų su sovietine praeitimi, neprapjovę gilių pūlinių, nesustiprinę istorinės savimonės, vis kliūsime ir kliūsime kurdami ateitį, kaip už kelio vidury riuosiančio kelmo.

Įsiklausykime į Dievo raginimą atsiversti. Įsiklausykime į savo sąžinės balsą, išsižiūrėkime į Viešpaties mums duotus moralumo kriterijus. *Ir išdrįskime kiekvienas asmeniškai apsispręsti tapti laisvais piliečiais.* Nėra tokios kaltės, kuri sąžiningai ir nuoširdžiai pažinta, išpažinta ir apgailėta nebūtų dovanojama. Juk dėl to Dievas ir siuntė savo Sūnų, kad Jis, mirdamas ant kryžiaus, atvertų

mums galimybę nusimesti savo kalčių našta. Tą galimybę turime kiekvienas. Ir tik nuo mūsų geros valios, ryžto, apsisprendimo priklauso, ar išdrįsime priimti Kristų, kuris yra mūsų kelias, tiesa ir gyvenimas.

Ne kas kitas, o kiekvieno piliečio moralinis apsisprendimas ir atsivertimas kuria laisvą demokratine visuomenę. Be tvirtų moralinių pagrindų demokratijai gresia nuosmukis ir žlugimas. Į tai ypatingą dėmesį turėtų atkreipti mūsų tautos vadovai, kurie dažnai demokratiją tapatina su gerai suteptu balsavimo mechanizmu, su taisyklių rinkiniu. Jie privalo išsąmoninti, kad teisingi, visuomenei naudingi ir visų gerovę laiduojantys sprendimai įmanomi tik tuomet, kai jie remiasi autentišku gėrio suvokimu.

Ką tik pradėjome gavėnios laiką, kuris kviečia visus krikščionis rimtai pažvelgti į savo sąžinę, gilintis į Dievo žodį, pasiryžti atnaujinti savo dvasinį gyvenimą. Šios dienos Evangelijoje Jėzus mums sako, kad mūsų gyvenimas pilnas Dievo meilės ir gailingumo ženklų. Tačiau šie ženklai gali būti atpažinti ir primti tik tyros, atgaila apvalytos širdies. Apsispręskime rinktis tiesą bei gėrį. Pradėkime laisvės kovą kiekvienas savo širdyje. Tuomet galėsime iš tiesų pasidžiaugti ir Lietuvos laisve.

Kardinolas
Audrys Juozas Bačkis

Vilnius,
2005 m. vasario 16 d.

Klaidos atitaisymas. Tarptautinės teologijos komisijos dokumento „Bendrystė ir tarnystė“ 32 skirsnyje („Bažnyčios žinios“, Nr. 3, p. 19) įsivėlė klaida. Turėtų būti „sukurtos pagal dieviškąjį paveikslą žmogiškosios būtybės“.

Tarptautinė teologijos komisija

Bendrystė ir tarnystė

Žmogaus asmuo sukurtas pagal Dievo paveikslą

(Pabaiga. Pradžia Nr. 3)

TREČIASIS SKYRIUS

PAGAL DIEVO PAVEIKSLĄ: REGIMOSIOS KŪRINIJOS VALDYTOJAI

56. Pirma didžioji *imago Dei* teologijos tema susijusi su dalyvavimu dieviškosios bendrystės gyvenime. Sukurti, kaip matėme, pagal Dievo paveikslą žmonės yra būtybės, besidalijančios pasaulį su kitomis kūniškoms būtybėmis, bet nuo jų besiskiriančios protu, meile bei laisve ir iš pačios prigimties orientuotos į tarpasmeninę bendrystę. Pirmutinis tokios bendrystės pavyzdys yra prokreacinė vyro ir moters sąjunga, atspindinti kūrybinę trinitarinės meilės bendrystę. *Imago Dei* sutepimas nuodėme su neišvengiamais neišvengiamais padariniais asmeniniam bei tarpasmeniniam gyvenimui įveikiamas Kristaus kančia, mirtimi ir prisikėlimu. Išganingoji dalyvavimo Velykų slėpinyje malonė atkuria *imago Dei* pagal *imago Christi* pavyzdį.

57. Šiame skyriuje aptarsime antrąją iš dviejų didžiųjų *imago Dei* teologijos temų. Sukurti pagal Dievo paveikslą, idant dalyvautų trinitarinės meilės bendrystėje, žmonės pagal Dievo planą užima visatoje nepakartojamą padėtį: jiems tenka privilegija dalyvauti dieviškajame regimosios kūrinijos valdyme. Ši privilegija jiems suteikta Kūrėjo, kuris pagal savo paveikslą sukurtam kūriniumi leidžia dalyvauti jo darbe, jo meilės bei išganymo projekte, negana to, jo viešpatavime visatai. Kadangi žmogaus kaip valdovo padėtis iš tiesų tėra dalyvavimas dieviškajame kūrinijos valdyme, apie tai čia kalbame kaip apie tarnystės formą.

58. Pasak *Gaudium et spes*: „Sukurtas pagal Dievo paveikslą, žmogus gavo įsakymą pajungti sau žemę su viskuo, kas joje yra, ir teisingai bei šventai valdyti pasaulį. Jam taip pat buvo įsakyta pripažinti Dievą, visatos Kūrėją, ir susieti su juo save patį bei visą kūriniją, kad šitaip žmogui visą pajungus Viešpaties vardu žavėtusi visa žemė“ (34). Tokiai žmogaus valdymo ar viešpatavimo sampratai katalikų teologijoje tenka svarbus vaidmuo. Dievas paskiria žmogų savo tarnu panašiai kaip šeimininkas Evangelijos palyginimuose (plg. *Lk* 19, 12). Vienintelis kūrinys, kurio Dievas specialiai norėjo dėl jo paties, užima nepakartojamą padėtį regimosios kūrinijos viršūnėje (*Pr* 1, 26; 2, 20; *Ps* 8, 6–7; *Išm* 9, 2–3).

59. Trokšdama šį ypatingą vaidmenį nusakyti, krikščioniškoji teologija vartoja tiek iš namų aplinkos pasiskolintus, tiek karališkosios galios įvaizdžius. Vartojant su viešpatavimu susijusius įvaizdžius, sakoma, jog žmonės pašaukti valdyti viršenybės visos regimosios kūrinijos atžvilgiu prasme, kaip karaliai. Tačiau vidinė tokio viešpatavimo reikšmė, kaip Jėzus primena savo mokiniams, yra tarnystė: tiktai noriai kentėdamas kaip aukojamoji atnaša, Kristus tampa visatos karaliumi, o jo sostas yra kryžius. Vartodama namų aplinkos įvaizdžius, krikščioniškoji teologija kalba apie žmogų kaip apie namų šeimininką, kuriam Dievas patikėjo rūpintis visomis savo gėrybėmis (plg. *Mt* 24, 45). Žmogus, naudodamasis savo išradingumu, gali išskleisti visus regimosios kūrinijos išteklius ir vykdo šį dalyvaujamąjį viešpatavimą regimajai kūrinijai per mokslą, technologiją ir meną.

60. Virš savęs ir kartu savo paties sąžinės gelmėje žmogus atranda egzistuojantį įstatymą, kurį tradicija vadina „prigimtinu įstatymu“. Šis įstatymas yra dieviškos kilmės, ir pats žmogaus to suvokimas yra dalyvavimas dieviškajame įstatyme. Jis parodo žmogui tikrąsias tiek visatos, tiek jo paties ištakas (*Veritatis splen-*

dor, 40). Šis prigimtinis įstatymas verčia protingąjį kūrinį savo viešpatystėje visatai ieškoti tiesos ir gėrio. Sukurtas pagal Dievo paveikslą, žmogus regimajai kūrinijai šitaip viešpatauja tik Dievo jam suteiktos privilegijos galia. Jis mėgdžioja dieviškąjį valdymą, tačiau jo pakeisti negali. Biblijoje išpėjama saugotis dieviškojo vaidmens uzurpacijos nuodėmės. Elgtis kaip regimosios kūrinijos valdovams, atsiskyrusiems nuo aukštesniojo, dieviškojo įstatymo, žmonėms reiškia moralinį nuopuolį. Jiems pridera elgtis kaip šeimininką pavaduojantiems valdytojams (plg. Mt 25, 14 ir t.), kurie turi reikiamą laisvę jiems patikėtoms dovanoms plėtoti su tam tikru drąsiu išradingumu.

61. Valdytojas turi atsiskaityti už savo darbus, ir dieviškasis Šeimininkas įvertins jo veiksmus. Tokio įvertinimo kriterijai yra valdytojo naudojamų priemonių moralinis teisėtumas ir veiksmingumas. Nei mokslas, nei technologija nėra tikslai savaime. Tai, kas techniškai įmanoma, nebūtinai sykiu yra protinga ar etiška. Mokslas ir technologija turi tarnauti visą kūriniją ir visas sukurtybes aprėpiančiam dieviškajam planui. Toks planas įprasmina ir visatą, ir žmogaus veiklą. Žmogiškasis sukurtojo pasaulio valdymas yra tarnystė, plėtojama dalyvaujant dieviškajame valdyme ir esanti visada jam palenкта. Žmonės šią tarnystę plėtoja moksliskai suprasdami visatą, atsakingai rūpindamiesi gamtiniu pasauliu (įskaitant gyvūnus ir aplinką) ir sergėdami savo pačių biologinį vientisumą.

1. Mokslas ir pažinimo tarnystė

62. Pastangos suprasti visatą žmogiškąją kultūrą ženkli visais laikais ir beveik kiekvienoje visuomenėje. Krikščioniškosios teologijos akimis, tokios pastangos yra tarnystės, žmonių plėtojamos pagal Dievo planą, pavyzdys. Krikščionims tenka pareiga nepasiduodant diskredituotam konkordizmui šiuolaikinį mokslinį visatos pažinimą įtraukti į kūrinijos teologiją. Žmogaus vietos šios nepalijaujamai evoliucionuojančios visatos istorijoje, rekonstruojamoje šiuolaikinio mokslo, visą tikrovę galima išvysti tikrai tikėjimo šviesoje kaip trivienio Dievo asmeninio išipareigojimo savo sukurtiesiems asmenims istoriją.

63. Anot plačiai pripažįstamos mokslinės nuomonės, visatai pradžia prieš 15 milijardų metų davė sprogi-mas, vadinamas *Big Bang*, ir nuo to laiko ji vis plečiasi bei vėsta. Po sprogi-mo laipsniškai radosi atomams susidaryti būtinos sąlygos, vėliau susiformavo galaktikos bei žvaigždės ir po 10 milijardų metų – planetos. Mūsų Saulės sistemoje ir Žemėje (susidariusioje prieš 4,5 milijardo metų) sąlygos buvo palankios gyvybei atsirasti. Mokslininkai skirtingai aiškina šios pirmosios mikroskopinės gyvybės ištakas, tačiau vieningai sutaria, jog pirmasis organizmas gyveno šioje planetoje prieš 3,5–4 milijardus metų. Kadangi įrodyta, kad visi gyvi organizmai žemėje yra genetiškai tarpusavyje susiję, praktiškai neabejotina, jog visi jie kilo iš šio

pirmojo organizmo. Fizikos ir biologijos mokslų daugybės studijų konverguojantys rezultatai aiškinant gyvybės žemėje vystymąsi bei diversifikaciją vis labiau verčia telktis tam tikrą evoliucijos teoriją, nors nuomonės dėl evoliucijos spartos ir mechanizmų tebesiskiria. Nors žmogaus ištakų istorija sudėtinga ir atvira galimiems peržiūrėjimams, fizinė antropologija ir molekulinė biologija leidžia manyti, jog žmogaus rūšis prieš 150 tūkst. metų radosi Afrikoje bendrosios genetinės linijos humanoidų populiacijoje. Kad ir kaip tai būtų aiškinama, esminis veiksnys randantis žmogui buvo nesiliaujantis smegenų didėjimas, atvedęs prie *homo sapiens*. Atsiradus žmogaus smegenims, evoliucijos prigimtis ir sparta negrįžtamai pakito: pasirodžius nepakartojamai žmogiškiems sąmonės, kryptingumo, laisvės ir kūrybiškumo veiksniams, biologinė evoliucija įgijo socialinės ir kultūrinės evoliucijos pavidalą.

64. Popiežius Jonas Paulius II prieš kelerius metus pareiškė, kad „naujos žinios duoda pagrindą laikyti evoliucijos teoriją daugiau negu vien hipoteze. Išties verta dėmesio tai, kad šią teoriją, padarius nemažai atradimų įvairiose pažinimo srityse, tyrinėtojai vis labiau pripažįsta“ (Kreipimasis į Popiežiškąją mokslo akademiją evoliucijos klausimu, 1996 m.). Tęsdamas ankstesnį XX a. popiežiškąjį mokymą apie evoliuciją (pirmiausia popiežiaus Pijaus XII enciklikos *Humani generis*), Šventasis Tėvas savo kreipimesi pripažįsta egzistuojant kelias „evoliucijos teorijas“, kurios yra „materialistinės, redukcionistinės ir spiritualistinės“ ir todėl nesuderinamos su katalikų tikėjimu. Vadinasi, popiežiaus Jono Pauliaus II kreipimosi nevalia laikyti bendruoju pritarimu visoms evoliucijos teorijoms, įskaitant neodarvinistines, pabrėžtinai neigiančias bet kurį dieviškosios Apvaizdos tikrai priežastinį vaidmenį gyvybei vystantis visatoje. Domėdamasis evoliucija pirmiausia tiek, kiek tai siejasi su žmogaus klausimu, popiežius Jonas Paulius II savo kreipimesi kritikuoja materialistines žmogaus ištakų teorijas ir akcentuoja filosofijos bei teologijos reikšmę stengiantis teisingai suprasti „ontologinį šuolį“ žmogaus link – šuolį, kurio negalima paaiškinti grynai mokslinėmis sąvokomis. Tad Bažnyčią domėtis evoliucija pirmiausia skatina rūpinimasis žmogaus, kuris, kaip sukurtas pagal Dievo panašumą, „negali būti pajungtas nei giminei, nei visuomenei kaip paprasta priemonė ar grynas įrankis“, samprata. Kaip asmuo, sukurtas pagal Dievo paveikslą, jis geba užmegzti bendrystės ryšius su kitais asmenimis bei su trivieniu Dievu, taip pat viešpatauti bei tarnauti sukurtoje visatoje. Tokios ištaros liudija, kad evoliucijos ir visatos ištakų teorijos sulaukia ypatingo teologijos dėmesio, kai paliečia mokymą apie sukūrimą *ex nihilo* ir žmogaus sukūrimą pagal Dievo paveikslą.

65. Matėme, jog asmenys buvo sukurti pagal Dievo paveikslą, idant taptų dieviškosios prigimties dalininkais (plg. 2 Pt 1, 3–4) ir per tai dalyvautų trinitarinio gyvenimo bendrystėje bei dieviškajame regimosios kūrinijos valdyme. Dieviškojo kuriamojo akto šerdyje glūdi die-

viškasis troškimas išleisti sukurtuosius asmenis į Švenčiausiosios Trejybės nesukurtųjų Asmenų bendrystę per įvaikinamąjį dalyvavimą Kristuje. Negana to, žmonių giminės bendra kilmė ir vieninga prigimtis yra visus aprėpiančios atpirktųjų žmonių, vadovaujamų naujojo Adomo bažnytinėje vienas su kitu ir su nesukurtuoju Tėvu, Sūnumi ir Šventąja Dvasia susivienijusių žmonių bendrystėje, malonės pagrindas. Prigimtinio gyvenimo dovana yra dovanojamo malonės gyvenimo pagrindas. Iš to išplaukia, kad esminė tiesa susijusi su laisvai veikiančiu asmeniu, todėl neišmanoma kalbėti apie būtinybę ar pareigą kurti ir galiausiai apie Kūrėją nederu kalbėti kaip apie jėgą, energiją ar beasmenę priežastį. Sukūrimas *ex nihilo* yra transcendentinio *asmeniško* veikėjo, veikiančio laisvai ir kryptingai bei prieš akis turinčio visa apimančio asmeninio išpareigojimo tikslo įgyvendinimą, aktas. Katalikų tradicijoje mokymas apie žmogaus ištakas ir išreiškia apreikštąją tiesą, kas yra šis iš pagrindų santykiškas ar personalistinis Dievo ir žmogaus prigimties supratimas. Panteizmo ir emanacionizmo atmetimas mokyme apie sukūrimą gali būti iš esmės aiškinamas kaip būdas šią apreikštąją tiesą apginti. Mokymu apie tiesioginį ar ypatingą kiekvienos žmogiškosios sielos sukūrimą ne tik išreiškiamas ontologinis pertrūkis tarp materijos ir dvasios, bet ir pagrindžiamas dieviškasis artumas, apgaubiantis kiekvieną žmogų nuo pat pirmojo jo egzistencijos momento.

66. Tad mokymas apie *creatio ex nihilo* yra nepakartojama ištara apie tikrai asmenišką kūrimo pobūdį bei jo orientaciją į asmenišką kūrinių, formuojamą kaip *imago Dei* ir atsiliepiantį ne į beasmenę priežastį, jėgą ar energiją, bet į asmenišką Kūrėją. Mokymas apie *imago Dei* ir apie *creatio ex nihilo* moko mus, kad egzistuojanti visata yra scena iš pagrindų *asmeniškam* įvykiui, kuriuo trivienis Kūrėjas iš nieko pašaukia tuos, kuriuos jis po to iš naujo pašaukia meilėje. Čia glūdi gilioji *Gaudium et spes* žodžių reikšmė: „Žmogus yra vienintelis kūrinyš žemėje, kurio Dievas norėjo dėl jo paties“ (24). Sukurti pagal Dievo paveikslą, žmonės imasi fiziniame visatoje atsakingų valdytojų vaidmens. Vadovaujama dieviškosios Apvaizdos ir pripažindama regimosios kūrinių šventumą, žmonių giminė teikia gamtinei tvarkai naują pavidalą ir tampa veikėju pačios visatos evoliucijoje. Teologams, vykdančioms pažinimo tarnystę, tenka pareigą įterpti šiuolaikines mokslines žinias į krikščioniškąją sukurtosios visatos viziją.

67. *Creatio ex nihilo* atžvilgiu teologai gali pasakyti, jog *Big Bang* teorija neprieštarauja šiam mokymui, jei galima sakyti, jog absoliučios pradžios prielaida nėra mokliškai nepriimtina. Kadangi *Big Bang* teorija nepaneigia antecedentinės materijos būklės galimybės, tai ši teorija, regis, tik netiesiogiai remia mokymą apie *creatio ex nihilo*, kuris, kaip toks, gali būti pažintas tik per tikėjimą.

68. Gyvybės atsiradimui palankių sąlygų evoliucijos atžvilgiu katalikiškoji tradicija teigia, kad Dievas, kaip vi-

suotinė transcendentinė priežastis, yra ne tik *egzistencijos*, bet ir *priežasčių* priežastis. Dievo veikimas nepakeičia kūrinių poveikio, bet įgalina jas veikti pagal savo prigimtį ir kartu įgyvendinti jo trokštamus tikslus. Laisvai trokšdamas sukurti ir išlaikyti visatą, Dievas trokšta sužadinti ir palaikyti visas tas antrines priežastis, kurių veikimas prisideda prie jo ketinamos sukurti gamtinės tvarkos išskleidimo. Per gamtines priežastis Dievas duoda pradžią sąlygoms, kurių reikia gyviems organizmams atsirasti bei palaikyti, negana to, daugintis bei diferencijuotis. Nors mokslininkai ir diskutuoja dėl šių procesuose empiriškai išžiūrėti įmanomo sumanytumo ar tikslingumo laipsnio, jie *de facto* buvo palankūs gyvybei atsirasti bei suklestėti. Katalikų teologai čia gali išžiūrėti paspirtį iš tikėjimo kylančiai ištarai apie dieviškąjį kūrimą bei dieviškąją Apvaizdą. Savo apvaizdingame kuriamajame plane trivienis Dievas numatė duoti žmogiškosioms būtybėms erdvės ne tik visatoje, bet ir galiausiai savo trinitariniame gyvenime. Negana to, veikdamos kaip realios, nors ir antrinės, priežastys, žmogiškosios būtybės prisideda prie visatos pertvarkymo bei naujo pavidalo jai suteikimo.

69. Dabartinėje mokslinėje diskusijoje dėl evoliucijos mechanizmų, regis, kartais remiamasi klaidingu dieviškojo priežastingumo supratimu, todėl tai reikalauja teologinio komentaro. Daugelis neodarvinistinių pažiūrų mokslininkų, taip pat kai kurie iš jų kritikų padarė išvadą, kad jei evoliucija yra iš esmės kontingentinis materialistinis procesas, varomas natūraliosios atrankos bei atsitiktinių genetinių pokyčių, tai jame negali būti vietos apvaizdingam dieviškajam priežastingumui. Vis daugiau neodarvinizmo atžvilgiu kritiškai nusiteikusių mokslininkų atkreipia dėmesį į tikslingumą (pvz., biologinių struktūrų, išsiskiriančių savitu sudėtingumu), kurio, anot jų, neišmanoma paaiškinti grynai kontingentiško proceso sąvokomis ir kurį neodarvinistai ignoravo ar klaidingai aiškino. Šių šiandien gana gyvų debatų esmė susijusi su moksliniu stebėjimu bei apibendrinimu stengiantis pasverti, ką turimi duomenys palaiko – tikslingumą ar atsitiktinumą, ir teologija jų negali išspręsti. Tačiau svarbu pabrėžti, kad, anot dieviškojo priežastingumo katalikiškojo supratimo, tikrasis kontingentiškumas sukurtosios tvarkoje nėra nesuderinamas su tikslinga dieviškąja Apvaizda. Dieviškasis priežastingumas ir sukurtasis priežastingumas skiriasi iš esmės ir ne tik laipsniu. Vadinausi, net tikrai kontingentiško gamtinio proceso baigtis gali vis dėlto patekti į Dievo apvaizdingą planą kūrinių. Pasak šv. Tomo Akviniečio: „Dieviškosios Apvaizdos poveikis yra ne tik tai, kad dalykai kažkaip įvyksta, bet tai, kad tai įvyksta kontingentiškai arba būtinai. Todėl ką dieviškoji Apvaizda nuskiria įvykti neabejotinai ir būtinai, tas neabejotinai ir būtinai įvyksta, o kas dieviškosios Apvaizdos valia turi įvykti kontingentiškai, įvyksta kontingentiškai“ (*Summa theologiae*, I, 22, 4 ad 1). Katalikų akimis, neodarvinistai, atsitiktinius genetinius pokyčius ir natūraliąją atranką pateikiantys kaip įrodymą, kad evoliucijos procesas yra visiškai nevaldomas, peržengia to,

ką galima moksliskai įrodyti, ribas. Dieviškasis priežastingumas gali veikti procese, kuris yra *ir* kontingentiškas, *ir* valdomas. Bet kuris kontingentiškas evoliucijos mechanizmas gali toks būti tik todėl, kad Dievas jį tokį padarė. Nevaldomas evoliucinis procesas – toks, kuris yra už dieviškosios Apvaizdos ribų, – tiesiog negali egzistuoti, nes „Dievo, kuris yra pirmasis veikėjas, priežastingumas aprėpia visas būtybes, ne tik rūšies principus, bet ir individus steigiančius principus <...>. Iš to neišvengiamai išplaukia, kad visi dalykai tiek, kiek jie dalyvauja būtyje, pavaldūs dieviškajai Apvaizdai“ (*Summa theologiae*, I, 22, 2).

70. Tiesioginio žmogiškosios sielos sukūrimo atžvilgiu katalikų teologija teigia, jog Dievas ypatingais aktais sukelia padarinius, pranokstančius sukurtųjų priežasčių, veikiančių pagal savo prigimtį, gebą. Apeliavimas į dieviškąjį priežastingumą siekiant atskleisti tai, kas tikrai *priežastinga*, nesistengiant paaiškinti neištirtų dalykų, nereiškia mokslinio pažinimo „spragų“ kamšymo dieviškaisiais darbais (taip leidžiant rasti vadinamajam „spragų Dievui“). Pasaulio struktūros gali būti laikomos atviromis neardomajam dieviškajam veikimui, tiesiogiai sukeliančiam įvykius pasaulyje. Katalikų teologija teigia, kad pirmųjų žmonių rūšies narių (kaip individų ar populiacijų) atsiradimas yra įvykis, kuris nepaaiškinamas grynai gamtinėmis priežastimis ir pagrįstai gali būti priskirtas dieviškajam įsikišimui. Netiesiogiai veikdamas per priežasčių grandinę, nusidriekiančią iki kosminės istorijos pradžios, Dievas sukūrė prielaidas to, ką popiežius Jonas Paulius II pavadino „ontologiniu šuoliu“, „perėjimo į dvasinę plotnę momentu“. Šias priežastines grandines gali tirti mokslas, tuo tarpu teologijai tenka užduotis ši mokymą apie ypatingą žmogiškosios sielos sukūrimą įtraukti į visa aprėpiančią trivienio Dievo planą dalytis trinitarinio gyvenimo bendryste su žmogiškaisiais asmenimis, sukurtais iš nieko pagal Dievo paveikslą bei panašumą ir jo vardu bei pagal jo planą kūrybiškai tarnaujančiais fizinei visatai bei ją suvereniai valdančiais.

2. Atsakomybė už sukurtąjį pasaulį

71. Vis spartesnė mokslinė ir technologinė pažanga per pastaruosius šimtą penkiasdešimt metų visas mūsų planetos gyvas būtybes ištūmė į iš esmės naują situaciją. Didesnę materialinę gausą, aukštesnį gyvenimo lygį, geresnę sveikatą ir ilgesnę gyvenimo trukmę lydėjo oro ir vandens teršimas, nuodingų pramoninių atliekų, trapių *habitat* išnaudojimo ir kartais sunaikinimo problemos. Tokiomis aplinkybėmis žmonės išsiugdė geresnį savo organinio ryšio su kitomis gyvomis būtybėmis suvokimą. Gamtą imta laikyti biosfera, kur visos gyvos būtybės sudaro sudėtingą ir kartu rūpestingai organizuotą gyvybės tinklą. Negana to, dabar pripažįstama, kad ir gamtos išteklių, ir jos gebėjimas atsigausti nuo žalos, padarytos be perstojo naudojant jos išteklius, yra riboti.

72. Apgailėtinas šios naujos ekologinės sąmonės aspektas yra tai, jog kai kas kaltina krikščionybę esant iš dalies atsakingą už aplinkos krizę būtent dėl to, kad ji išaukštino žmogaus, sukurto pagal Dievo paveikslą regimajai kūriniškai valdyti, padėti. Kai kurie kritikai netgi teigia, kad krikščioniškoji tradicija stokoja išteklių sveikai ekologiškai etikai pateikti, nes laiko žmogų esmingai aukštesniu už likusį gamtos pasaulį, ir kad tokios etikos plėtotei būtina pasitelkti azijines ir tradicines religijas.

73. Tokia kritika kyla iš giliai klaidingo krikščioniškosios sukūrimo ir *imago Dei* teologijos supratimo. Kalbėdamas apie „ekologinio atsivertimo“ būtinybę, popiežius Jonas Paulius II pasakė: „Žmogaus valdžia yra ne absoliuti, bet tarnaujamoji, <...> ne absoliutaus ir neginčijamo šeiminko, bet Dievo karalystės tarnautojo misija“ (Kalba, 2001 m. sausio 17 d.). Klaidingas šio mokymo supratimas galėjo kai ką pastūmėti beatodairiškam elgesiui gamtinės aplinkos atžvilgiu, tačiau iš tikrųjų krikščioniškasis mokymas apie sukūrimą ir *imago Dei* nėra niekaip neskatina nežabotos plėtos ir galimo žemės išteklių išsekimo. Popiežiaus Jono Pauliaus II pastabos atspindi didėjančią Magisteriumo dėmesį ekologiškai krizei – rūpestį, kurio šaknys glūdi mūsų laikų popiežių socialinėse enciklikose. Šio mokymo akimis, ekologinė krizė yra žmogiškoji ir visuomeninė problema, susijusi su žmogaus teisių laužymu ir nelygiomis priėjimo prie žemės išteklių galimybėmis. Enciklikoje *Centesimus annus* popiežius Jonas Paulius II taip apibendrino šią socialinio mokymo tradiciją: „Ne mažesnę nerimą kelia vartotojiškumą lydintis ir su juo artimai susijęs *ekologinis klausimas*. Trokšdamas labiau turėti ir mėgautis, negu būti ir tobulėti, žmogus nesaikingai ir netvarkingai vartoja žemės išteklius ir savo paties gyvenimą. Bejausmis gamtinės aplinkos griovimas kyla iš šiandien, deja, labai paplitusios antropologinės klaidos. Žmogus, kuris atranda savo gebėjimą savo darbu keisti ir tam tikra prasme kurti pasaulį, užmiršta, jog tai visada remiasi Dievo pirma ir pirmaprade daiktų dovana“ (37).

74. Krikščioniškoji sukūrimo teologija tiesiogiai prisideda prie ekologinės krizės sprendimo pabrėždama pamatinę tiesą, jog regimoji kūriniškai pati yra dieviškoji dovana, „pirmaprade dovana“, įsteigianti asmenų bendrystės „erdvę“. Galima net sakyti, kad derama krikščioniškoji ekologijos teologija yra sukūrimo teologijos pritaikymas. Turint galvoje, kad „ekologijos“ sąvoka sudaryta iš graikiškų žodžių *oikos* (namai) ir *logos* (žodis), fizinę žmogaus egzistencijos aplinką galima suvokti kaip savotišką „namus“ žmogui gyventi. Atsižvelgiant į tai, kad Švenčiausiosios Trejybės vidinis gyvenimas yra bendrystės gyvenimas, Dievo kuriamasis aktas yra neatlyginamas partnerių, kurie galėtų šia bendryste dalytis, kildinimas. Šia prasme galima sakyti, kad dieviškoji bendrystė dabar pati atranda savo „namus“ sukurtajame kosmose. Dėl to apie kosmosą galime kalbėti kaip apie asmenišką bendrystės vietą.

75. Kristologija ir eschatologija kartu stengiasi šią tiesą vis labiau nuskaidrinti. Per Sūnaus Asmens ir žmogaus prigimties hipostatinį vienį Dievas ateina į pasaulį, prisima savo paties sukurtąjį kūniškumą. Įsikūnydamas per vienatinį Sūnų, gimusį iš Mergelės Šventosios Dvasios galia, trivienis Dievas įsteigia artimos asmeniškios bendrystės su žmogiškosiomis būtybėmis galimybę. Kadangi Dievas maloningai ketina pakelti kūrinį asmenį iki dialogiško dalyvavimo savo gyvenime, jam teko, taip sakant, nusileisti iki kūrinį lygio. Kai kurie teologai apie tokį dieviškąjį nusileidimą kalba kaip apie savotišką „hominizaciją“, kuria Dievas laisva valia padaro galimą mūsų sudievinimą. Dievas savo garbę kosmose apreiškia ne tik teofaniniais aktais, bet ir priimdamas jo kūniškumą. Kristologinėje perspektyvoje Dievo „hominizacija“ yra jo solidarumo ne tik su kūriniais asmenimis, bet ir su visa sukurtąja visata bei jos istorine paskirtimi aktas. Negana to, antrąjį Kristaus atėjimą galima laikyti Dievo fizinio apsigyvenimo tobuloje visatoje, vainikuojančioje pradinį sukūrimo planą, įvykiu.

76. Užuoat skatinusi beatodairišką antropocentrinį gamtinės aplinkos išnaudojimą, *imago Dei* teologija pabrėžia žmogaus esminį vaidmenį prisidedant prie šio amžino dieviškojo apsigyvenimo tobuloje visatoje įgyvendinimo. Žmonės pagal Dievo planą yra šio visos kūrinijos trokštamo perkeitimo valdytojai. Ne tik žmonės, bet ir visa regimoji kūrinija pašaukta dalyvauti dieviškajame gyvenime. „Ir ne tik ji, bet ir mes patys, kurie turime Dvasios pirmuosius vaisius, ir mes dejuojame, laukdami išūnijimo ir mūsų kūno atpirkimo“ (Rom 8, 23). Krikščionybės akimis, mūsų etinė atsakomybė už gamtinę aplinką, „mūsų egzistencijos namus“, kyla iš gilaus teologinio regimosios kūrinijos bei mūsų vietos joje supratimo.

77. Atkreipdamas dėmesį į šią atsakomybę viename svarbiame enciklikos *Evangelium vitae* tekste popiežius Jonas Paulius II rašė: „Žmogus pašauktas įdirbti pasaulio sodą ir juo rūpintis (plg. Pr 2, 15), todėl jis ne tik dabar, bet ir ateinančioms kartoms yra ypač atsakingas už gyvenamąją aplinką, tai yra kūriniją, kuri Dievo valia turi tarnauti jo asmens orumui ir jo gyvybei. Tuo remiasi ekologinis klausimas, pradedant įvairių gyvūnų rūšių ir kitų gyvybės formų natūralių gyvenimo vietų išsaugojimu, baigiant „žmogaus ekologija“ tiesiogine prasme: krypti, kaip jį spręsti, gerbiant tą didį gėrį – gyvybę, kiekvieną gyvybę, nurodo Biblijos puslapiuose aiškiai ir tvirtai suformuluoti etiniai principai. <...> Gamtos pasaulyje turime paklusti ne tik biologiniams, bet ir moralės dėsnams ir negalime nebūdžiami jų laužyti“ (42).

78. Galiausiai turime pabrėžti, kad teologija ne tik geba pasiūlyti mums techninį aplinkos krizės sprendimą, bet ir, kaip matėme, gali padėti žvelgti į gamtinę aplinką taip, kaip į ją žvelgia Dievas – kaip į asmeniškios bendrystės erdvę, kur žmonės, sukurti pagal Dievo paveikslą, privalo siekti bendrystės vienas su kitu ir galutinio regimosios visatos tobulumo.

79. Ši atsakomybė apima ir gyvūnų pasaulį. Gyvūnai yra Dievo kūriniai, kuriuos jis, pasak Šventojo Rašto, supa apvaizdingu rūpesčiu (Mt 6, 26). Žmonės turėtų priimti juos su dėkingumu ir dėkoti už juos Dievui, persiimdami eucharistiniu nusiteikimu kiekvieno kūrinijos elemento atžvilgiu. Dievas laimina ir aukština gyvūnus pačia jų egzistencija: „Šlovinkite Viešpatį, padangių paukščiai <...>. Šlovinkite Viešpatį, visi žvėrys ir galvijai“ (Dan(g) 3, 80–81). Be to, dėmė, kurią žmogus turi įsteigti ar atkurti visoje kūrinijoje, apima ir jo santykį su gyvūnais. Kai Kristus ateis šlovėje, jis eschatologiniu ir galutiniu dėmės momentu „suvienys“ visą kūriniją.

80. Nepaisant to, tarp žmonių ir gyvūnų egzistuoja ontologinis skirtumas, nes tik žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą ir jam Dievas patikėjo valdyti visą gyvūnų pasaulį (Pr 1, 26, 28; Pr 2, 19–20). Remiantis krikščioniškosios tradicijos mokymu apie deramą gyvūnų naudojimą, *Katalikų Bažnyčios katekizme* pabrėžiama: „Dievas patikėjo valdyti gyvūnus žmogui, sukurtam pagal Jo paties paveikslą. Todėl leistina naudoti gyvūnus maistui ir drabužiams. Juos galima prisijaukinti, kad jie padėtų dirbančiam ir besiilsinčiam žmogui“ (2417). Šiame tekste taip pat primenamas gyvūnų naudojimo medicinos ir mokslo eksperimentams teisėtumas, visada pripažįstant, jog be reikalo gyvūnus kankinti nesuderinama su žmogaus orumu (2418). Tad naudojant gyvūnus visada privalo vadovautis jau suformuluotais principais: žmogaus valdžia gyvūnų pasauliui iš esmės yra valdymas, už kurį žmonės turės atsiskaityti Dievui, kuris yra kūrinijos Viešpats tikriausia šio žodžio prasme.

3. Atsakomybė už biologinį žmogaus vientisumą

81. Šiuolaikinė technologija, taip pat besiplėtojanti biochemija bei molekulinė biologija ir toliau teikia šiuolaikinei medicinai naujų diagnostinių bei terapeutinių galimybių. Šios technikos leidžia ne tik naujaip bei veiksmingiau gydyti ligas, bet ir keisti patį žmogų. Šių technologijų prieinamumas bei praktinis įgyvendinamumas verčia dar primygtiniau kelti klausimą, kur turėtų būti žmogaus bandymų save perkurti ribos. Atsakinga tarnystė bioetikos srityje reikalauja nuodugnai moralės aspektu apmąstyti technologijas, galinčias paveikti žmonių biologinį vientisumą. Čia tegalime glaustai atkreipti dėmesį į naujų technologijų keliamus ypatingus moralinius iššūkius ir pasiūlyti keletą principų, kuriuos būtina taikyti norint atsakingai tarnauti žmonių, sukurtų pagal Dievo paveikslą, biologiniam vientisumui.

82. Teisė visiškai disponuoti kūnu reikštų, kad asmuo gali naudotis savo kūnu kaip priemone savo pasirinktiems tikslams siekti, tai yra gali keisti jo dalis, jį modifikuoti bei nutraukti jo funkcionavimą. Kitaip tariant, asmuo gali nustatyti kūno paskirtį arba teleologinę vertę. Teisė kuo nors disponuoti apima tikrai objektus, turinčius vien instrumentinę vertę, bet ne objektus, kurie yra geri patys savaime, tai yra tikslai patys savaime.

me. Žmogaus asmuo, sukurtas pagal Dievo paveikslą, pats yra toks gėris. Klausimas, kuris kyla ypač bioetikoje, yra toks, ar tai galioja ir įvairiems žmogaus asmenyje aptinkamiems lygmenims – biologiniam-somatiniam, emociniam ir dvasiniam.

83. Kasdienėje klinikinėje praktikoje paprastai pripažįstama, jog ribotai disponuoti kūnu ir tam tikromis psichinėmis funkcijomis galima siekiant išsaugoti gyvybę, pavyzdžiui, tada, kai pririekia amputuoti galūnes ar pašalinti organus. Taip elgtis leidžia visumos bei vientisumo principas (taip pat žinomas kaip terapeutinis principas). Pagal šį principą žmogaus asmuo plėtoja, prižiūri ir tausoja visas savo fizines bei psichines funkcijas taip, kad (1) žemesniosios funkcijos aukotinos tik dėl geresnio viso asmens funkcionavimo ir net tada stengiantis kompensuoti tai, kas paaukota; ir (2) pamatiniai gebėjimai, esmingai priklausantys žmogui, niekada neaukotini, nebent to reikėtų gyvybei išsaugoti.

84. Įvairūs organai ir galūnės, kartu sudarantys fizinę vienybę, kaip būtinos dalys yra visiškai absorbuoti į kūną ir jam pavaldūs. Tačiau žemesniųjų vertybių nevalia aukoti dėl aukštesniųjų: ir vienos, ir kitos kartu sudaro organinę vienybę ir viena nuo kitos priklauso. Kadangi kūnas, kaip esminė žmogaus asmens dalis, yra geras pats savaime, pamatiniai žmogaus gebėjimai aukotini tik tai siekiant išsaugoti gyvybę. Juk gyvybė yra pamatinis gėris, susijęs su visu žmogaus asmeniu. Be pamatinio gyvybės gėrio vertybės, kurios – kaip, pavyzdžiui, laisvė, – kaip tokios, yra aukštesnės už gyvybę, irgi nustoja egzistuoti. Kadangi žmogus ir savo kūniškumo matmeniu buvo sukurtas pagal Dievo paveikslą, jis neturi teisės visiškai disponuoti savo biologine prigimtimi. Ir pats Dievas, ir pagal jo paveikslą sukurta būtybė negali būti žmogaus savavališkos veiklos objektas.

85. Norint, kad visumos ir vientisumo principą būtų galima taikyti, turi būti patenkintos šios sąlygos: (1) tai turi būti intervencija į kūno dalį, kuri pažeista arba yra tiesioginė gyvybei pavojingos situacijos priežastis; (2) neturi būti jokios kitos galimybės gyvybei išsaugoti; (3) yra pakankama sėkmės, palyginti su neigiamais intervencijos padariniais, tikimybė; (4) turi būti paciento sutikimas. Intervencijos sukeltus pašalinius neigiamus padarinius galima pateisinti remiantis dvejojo poveikio principu.

86. Kai kas šioje vertybių hierarchijoje bandė įžiūrėti leidimą aukoti žemesniasias funkcijas, pavyzdžiui, prokreacinę gebėjimą, dėl aukštesniųjų, pavyzdžiui, psichinės sveikatos ir santykių su kitais pagerinimo. Tačiau dauginimosi funkcija čia aukojama siekiant išsaugoti elementus, kurie galbūt yra esminiai asmeniui kaip *funkcionuojančiai* visumai, bet nėra esminiai asmeniui kaip *gyvai* visumai. Iš tikrųjų gebėjimo dauginatis netektis pažeidžia asmenį kaip funkcionuojančią visumą – ir dar momentu, kai grėsmė psichinei sveika-

tai nėra neišvengiama ir gali būti įveikta kitokiu būdu. Be to, toks visumos principo aiškinimas atveria galimybę aukoti kūno dalį socialinių interesų labui. Remiantis tokiu mąstymu, valstybės interesais galima pateisinti eugeniškais motyvais vykdomą sterilizaciją.

87. Žmogaus gyvybė yra santuokinės meilės – abipusio, visiško, galutinio ir išskirtinio moters ir vyro savęs vienas kitam dovanojimo – vaisius, atspindintis meilės tarp trijų dieviškųjų Asmenų dovaną – kūriniją ir Kristaus dovaną savo Bažnyčiai – žmogaus atgimimą. Tai, kad žmogaus visiškas dovanojimasis apima ir jo dvasią, ir kūną, pagrindžia dviejų santuokinio akto reikšmių natskiriamumą – akto, kuris (1) yra autentiška santuokinės meilės fiziniu lygmeniu išraiška ir (2) pilnatviškai realizuojamas per prokreaciją moters vaisinguoju tarpsniu (*Humanae vitae*, 12; *Familiaris consortio*, 32).

88. Kontracepcija ar sterilizacija abipusį vyro ir moters vienas kitam savęs dovanojimą lytinio artumo lygmeniu padaro nepilnatvišką. Be to, jei yra taikoma technika, kuri nepadedą santuokiniam aktui pasiekti savo tikslo, bet tą aktą pamaino taip, kad gyvybė pradeda trečiosios šalies įsikišimu, vaikas nekyla iš santuokinio akto, kuris yra autentiška tėvų vienas kitam savęs dovanojimo išraiška.

89. Klonavimo atveju, kai genetiškai tapatūs individai gaminami skaidant embrionus arba transplantuojant branduolį, vaikas atsiranda aseksumaliai ir jokių būdu negali būti laikomas abipusės meilės dovanos vaisiumi. Klonavimas, ypač jei tai susiję su daugybės asmenų gamyba iš kokio nors vieno individo, pažeidžia asmens tapatybę. Žmonių bendruomenė, kuri, kaip matėme, irgi laikytina trivienio Dievo paveikslu, savo įvairove kiek kiek išreiškia trijų dieviškųjų Asmenų, vienos prigimties ir kartu nepakartojamai skirtingų, santykius.

90. Terapeutinių tikslų siekianti embrioninė genų inžinerija savaime būtų priimtina, jei būtų nesunkiai išivaizduojama, kaip tai pasiekti be neproporcingos, pirmiausia pirmojoje eksperimentinėje stadijoje, embrionų masinės žūties, galimų nepageidaujamų padarinių rizikos ir netaikant reprodukcinių technikų. Alternatyva galėtų būti genų terapija kamieninėse ląstelėse, gaminančiose vyro spermą, idant jis galėtų pradėti sveiką palikuonį savo sėkla per santuokinį aktą.

91. Tam tikra genų inžinerijos atmaina linkstama pagerinti kai kurias ypatingas charakteristikas. Mėginant pateisinti kišimąsi į žmogaus evoliuciją tokia genų inžinerija, gali būti pasitelkiama žmogaus kaip „bendrąjį“ gretą Dievo idėja. Bet tai reikštų, kad žmogus turi visišką disponavimo savo biologine prigimtimi teisę. Keisti žmogaus kaip žmogiškojo asmens genetinę tapatybę gaminant požmogius yra iš pagrindų amoralu. Modifikuoti genus siekiant antžmogio ar būtybės su iš esmės naujomis dvasinėmis galiomis yra

neįsivaizduojama, turint galvoje, kad žmogaus dvasinio gyvenimo pradžia – suformuojantis materiją į žmogiškojo asmens kūną – nėra žmogaus rankų gaminytis ir nėra pavaldus genų inžinerijai. Kiekvieno žmogiškojo asmens nepakartojamumas, iš dalies nulemtas jo biogenetinių savybių ir išplėtotas ugdantis bei bręstant, priklauso jam kaip esminis ir negali būti verčiamas įrankiu kai kurioms iš šių savybių pagerinti. Žmogus save autentiškai pagerinti gali tikrai pilnatviškiau realizuodamas savyje glūdintį Dievo paveikslą per vienijimąsi su Kristumi bei sekimą juo. Minėtosios modifikacijos bet kuriuo atveju pažeistų būsimų asmenų, niekaip neprisdėjusių prie sprendimų, reikšmingai ir galbūt negrįžtamai nulėmusių jo kūno struktūrą bei savybes, laisvę. Genų terapija, kuria siekiama sušvelninti tokias įgimtas patologijas kaip Dauno sindromas, neabejotinai paveiktų asmens tapatybę jo išvaizdos bei intelektualinio gebėjimo matmeniu, tačiau tokios modifikacijos padėtų asmeniui pilnatviškai išreikšti savo tikrąją tapatybę, blokuojamą defektyvaus geno.

92. Terapeutinės intervencijos tarnauja fizinių, psichinių ir dvasinių funkcijų atkūrimui, asmenį laikant pagrindiniu dalyku ir visiškai gerbiant įvairių žmoguje aptinkamų lygmenų, susijusių su asmens lygmenimis, paskirtį. Būdamas gydomojo pobūdžio, medicina tarnauja žmogui ir jo kūnui kaip tikslams patiemis savaime ir gerbia juose glūdintį Dievo paveikslą. Remiantis proporcingumo principu, ypatingosios terapijos gyvenimo trukmei pailginti taikytinos tada, kai egzistuoja derama proporcija tarp laukiamų teigiamų rezultatų ir galimos žalos pačiam pacientui. Kai tokios proporcijos nėra, terapijos atsisakytina, net jei tai paskubintų mirtį. Mirties paskubinimas, paliatyviojoje terapijoje imantis analgetikų, yra netiesioginis padarinys, kuriam, kaip ir visiems šalutiniams padariniams medicinoje, gali galioti dvejojo padarinio principas, jei dozė yra apskaičiuota taip, kad vaistai malšintų skausmą, o ne užbaigtų gyvenimą.

93. Disponavimas mirtimi iš tiesų yra radikaliausias disponavimo gyvybe būdas. Padedant nusižudyti, atliekant tiesioginę eutanaziją ar abortą – kad ir kokios tragiškos bei sudėtingos situacijos būtų, – fizinė gyvybė aukojama dėl savo paties pasirinktos paskirties. Į tą pačią kategoriją patenka embrionų kaip priemonių naudojimas, kai su jais eksperimentuojama turint ne terapijos tikslą ar atlikinėjama ikiimplantacinė diagnostika.

94. Mūsų kaip būtybių, sukurtų pagal Dievo paveikslą, statusas tam tikru mastu apriboja mūsų gebėjimą disponuoti savimi. Mums patikėta valdžia nėra neribota: turime tam tikrą dalyvaujimą valdžią sukurtajam pasauliui ir galiausiai už savo tarnystę turėsime atsiskaityti visatos Viešpačiui. Žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą, tačiau jis nėra pats Dievas.

PABAIGA

95. Šiuose apmąstymuose išryškėjo *imago Dei* temos sisteminė geba nuskaidrinti daugelį krikščionių tikėjimo tiesų. Ji padeda mums pateikti santykišką – ir išties asmenišką – žmonių sampratą. Būtent toks santykis su Dievu apibrėžia žmogų bei pagrindžia jo santykį su kitais kūriniais. Vis dėlto, kaip matėme, žmogaus slėpinys iki galo atsiskleidžia tik Kristaus, kuris yra tobulus Tėvo paveikslas ir per Šventąją Dvasią įvesdina mus į dalyvavimą trivienio Dievo slėpinyje, šviesoje. Būtent šioje meilės bendrystėje glūdi visos Dievo apglėbtos būties slėpinio pilnatviškiausia prasmė. Ši didinga ir kartu kukli žmogaus kaip Dievo paveikslas samprata yra žmogaus santykių su sukurtuoju paveikslu chartija ir pagrindas, kuriuo remiantis galima pasverti mokslinės ir techninės pažangos, turinčios tiesioginį poveikį žmogaus gyvenimui ir aplinkai, teisėtumą. Žmogiškieji asmenys pašaukti liudyti savo dalyvavimą dieviškajame kūrybiškume ir šioje srityje įpareigoti pripažinti savo kaip kūrinių, kuriems Dievas patikėjo didžiulės vertės atsakomybę valdyti fizinę visatą, padėti.

Popiežius: „Aš atliksiu savo misiją“

(KAP) Vasario 13 d. per Viešpaties angelo maldą Šv. Petro aikštėje pirmąkart po paleidimo iš Gemelli klinikos pasirodęs popiežius Jonas Paulius II pareiškė, jog tęs savo misiją, taip atmesdamas bet kokias spekuliacijas apie savo atsistatydinimą. Jonas Paulius II pabrėžė norįs išpildyti Jėzaus jam patikėtąją misiją. Tam jis prašas tikinčiųjų paramos bei maldos. Popiežiaus kalbą perskaitė arkivyskupas Leonardo Sandri, kuris taip pat recitavo Viešpaties angelo maldą. Ceremonijos pabaigoje popiežius Jonas Paulius II iš Apaštališkųjų rūmų lango silpnai, bet suprantamu balsu suteikė palaiminimą. Arkivyskupo Sandri perskaitytoje kalboje popiežius pabrėžia, jog gavėnia mums primena, kad, norėdami pasiekti amžinąjį gyvenimą, turime nešti kryžių kartu su Kristumi. Laimės ir ramybės neįmanoma pasiekti be ryžtingos vidinės kovos. Ši kova vedama „atgailos ginklais – malda, pasninku ir gailestingumo darbais“. Visa tai turi būti daroma neveidmainiaujant, nuoširdžios meilės Dievui ir artimui dvasia.

Pelenų dienos šv. Mišios Vatikane

(KAP) Pirmąkart per dvidešimt šešerius Jono Pauliaus II pontifikato metus pagrindinės šv. Mišios Romoje pradėdant gavėnios laikotarpį vyko be popiežiaus. Susirgusio popiežiaus vietoje liturgijai Šv. Petro bazilikoje vadovavo kardinolas Jamesas Staffordas. Per pamokslą kardinolas Staffordas Romos kurijos darbuotojams priminė, jog Jonas Paulius II juos nekart akines būti „tarpusavio santarvės ir taikos Kristuje iškilium pavyzdžiu“ Bažnyčiai ir pasauliui. Sykiu kardinolas pabrėžė, jog popiežius dvasiškai dalyvaujas pamaldose. „Prašome Dievą suteikti jam malonę, būtiną primato charizmos, kurios tikslas stiprinti brolių tikėjimą, vykdymui“, – sakė jis. Turėdamas prieš akis prasidedantį Eucharistijos metų gavėnios laikotarpį, kardinolas akino taikyti Bažnyčios liturgiją kaip evangelizacijos priemonę. Tikintieji turį iš naujo at-

rasti sekmadieninės Eucharistijos slėpinį ir rimtai traktuoti etinius įpareigojimus, išplaukiančius iš bendrystės su Kristumi. Pasak Vatikano atstovo spaudai Joaquina Navarro-Vallso, Jonas Paulius II Pelenų dieną aukėjo Gemelli klinikoje, savo palatos kopylčioje. Šventime dalyvavo jo asmeninis gydytojas ir kiti jį prižiūrintys medikai.

Kardinolas Sodano: popiežius gali vadovauti „įvairiais būdais“

(KAP) Pasak Vatikano valstybės sekretoriaus kardinolo Angelo Sodano, popiežiaus silpna sveikata jam netrukdo valdyti Bažnyčios. Vasario 7 d. kardinolas žurnalistams Vatikane pareiškė, jog vadovauti Bažnyčiai galima „įvairiais būdais“. Šventoji Dvasia parodysianti popiežiui, kaip tai geriausia daryti. Sodano taip pat pridūrė, jog tai galioja ir popiežiaus bendradarbiams. Sykiu kardinolas priminė, jog Pijus IX devynioliktajame amžiuje popiežiaus 32 metus. Sodano išreiškė viltį, jog dabartinis popiežius tarnaus dar ilgiau.

Pasirodė instrukcija dėl santuokos anuliavimo procesų

(KAP) Katalikų Bažnyčia nori suvienodinti, sugriežtinti ir lengviau prieinamus padaryti santuokos anuliavimo procesus. Vasario 8 d. Vatikane paskelbtoje Popiežiškosios įstatymų tekstų aiškinimo tarybos instrukcijoje *Dignitas connubii* nurodoma, kokia turėtų būti proceso eiga, liudytojų apklausa, dokumentacija, pateikiama kitokių detalių. Taryba dokumentą rengė dešimtį metų remdamasi praktine patirtimi, sukaupia taikant 1983 m. bažnytinę teisę. Tarybos prezidentas kardinolas Julianas Herranzas, žurnalistams pristatydamas dokumentą, pabrėžė, jog funkcionuojanti teisminė sistema tiesai išsiaiškinti esanti labai pageidautina. Santuokos anuliavimo procesai turi būti prieinami visiems suinteresuotiesiems ir pagerinti tiek jų nuodugnumo, tiek spartumo atžvilgiu. Sykiu kardinolas išpėjo, kad bažnytiniai santuokos anuliavimo procesai nebūtų painiojami su pasaulietiniais skyrybų procesais. Jie vieni nuo kitų skiriasi ne sąvoka, bet iš esmės. Aukščiausiojo bažnytinio apeliacinio teismo sekretorius vyskupas Velasio De Paolis pareiškė, jog Europoje ir Amerikoje vykdomų santuokos anuliavimo procesų kiekis yra santykinai didelis. Per metus šiuose žemynuose paskelbiama maždaug 45 tūkst. nuosprendžių. Todėl būtų klaidinga neskirti tam dėmesio kaip „nereikšmingam reiškinii“ ar grynai akademinėi temai. Nėgana to, dėl plintančios sekuliarizacijos turtingose šalyse nuosekliai daugėja, bažnytiniais kriterijais vertinant, negaliojamai sudarytų santuokų. Bažnytiniai santuokos procesai vykdomi norint teisiškai patikrinti, ar santuokos sudarymas nebuvo niekinis. Be bažnytinio nuosprendžio, kuriuo santuokos sudarymas paskelbiamas niekiniu, kartą sudaryta santuoka, Bažnyčios akimis, galioja iki vieno iš sutuoktinių mirties.

Cantalamessa: gavėnios laikotarpiu vengti menkaverčių TV laidų

(KAP) Popiežiškųjų namų pamokslininkas tėvas Raniero Cantalamessa OFM Cap. paragino gavėnios laikotarpiu sąmoningiau atsirinkinėti žiūrėtinas televizijos laidas. Vatikano radijui Cantalamessa, kuris Italijoje pats yra religinė televizijos žvaigždė, sakė: „Esminis pasninkas mūsų dienomis susijęs ne su maisto, bet su vaizdų atsakymu. Juk pasauliui vaizdas tapo tinkamiausia priemone materialistinei, vien pinigais pagrįstai ideologijai skleisti. Šis metų laikas teikia progą geriau filtruoti tai, ką leidžiame kad atsirastų prieš mūsų akis televizijoje, internete, kine ir kitose komunikavimo priemonėse“. Prasminga ne tik mažiau naudotis komunikavimo priemonėmis, bet ir pirmiausia kryptingai pasirinkti, ką žiūrėti. Pasak Cantalamessos, prasmingos, pavyzdžiui, televizijos laidos, kuriose aptarinėjamos rimtos problemos. Juk televizija galinti būti „nuostabus, plačiai pasauliui atvertas langas, leidžiantis mums geriau pažinti kitų vargus“. Todėl svarbu vengti menkaverčių televizijos laidų ir rinktis tas, „kurios yra konstruktyvus mūsų civilizacijos elementas“.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
diak. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2005, „Bažnyčios žinios“